

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V

LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za. inozemstvo Din 35) —.
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Takošnja poravnava kmetijskih dolgov. — Statistika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo o prijavljenih in objavljenih obrtih v l. 1933. in njen odnos do kmetijstva. — Proč s plevlom v jarih žitih! — Krmlina ali kravja pesa. — Preprečevanje bolezni pri krompirju. — Kultura krompirja na barjanskem svetu. — Škropljenje ali gnojenje sadnega drevja. — Cepljenje domačega kostanja za lub po istrskem načinu. — Umetno gnojenje vrtnih rastlin. — Razno. — Vinogradni-kova ureditev obrata in pripomoček za dobro vnovčevanje pridelka. — Trošarina na vino in žganje. — Razno. — Perutninarska selekcijska središča pri zasebnikih in na kmetijskih zavodih. — Pripravimo maslo za poletje! — Razno. — Kako bi omejili gozdne tatvine? — Prekajevanje in shranjevanje svinjskega mesa. — Domače salame. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Razno. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Književnost. — Priloga: Vnovčevalce.

Jajca za valjenje

čistih štajerskih kokoši, ima na prodaj: **Uprava veleposelstva**
Dr. Ornič, A. St. Janž na Dravskem polju. 35

Kupim mlado kravo,

montafonko, dobro mlekarico. Ponudbe z navedbo cene in natančnim opisom živali, poslati na **Upravo „Kmetovalca“** št. 55. 55

Fige in brinje za žganjekuho

oddaja po najnižji ceni trdka **Ivan Jelačin, Ljubljana, Emon-ska cesta 2.** 54

Jajca za valjenje!

Razpošiljamo po pošti in povzetju jamčeno čista in sveža **Plymouth-Rocks** jajca za valjenje, komad po 2.— Din. **Franjo Šnuderl, Sv. Jakob v Slov. gor.** 31

Ernst Osiander — Guštanj

priporoča za spomladansko setev: semenski oves, ječmen, razni krompir in Topimandur, Solafilzol in za jesen zimski oves v najboljših kakovostih. 51

Jajca za valjenje

od čistokrvnih Plimovtk-kokoši po 2.50 Din ima na prodaj: **Avgust Kuhar, Vevče, p. Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani.** 30

Gabrove sadike

za živo mejo (plot), prodaja po dogovoru **Janez Govc, Za-sip 44, p. Bled.** 27

Kupim pincgavskega bika

gorenjske pasme za plemo, 18 mesecev starega. **Valentin Be-nedičič, Globoko št. 1, pošta: Radovljica.** 69

Kupim

gepelj in kosilni stroj (že rabljen) za enega konja z navedbo cene in znamke: **Lovro Kepić, Zeje 7, pošta: Komenda.** 68

Naprodaj — montafonske telice

tri čistokrvne, 4 do 6 tednov stare, prvovrstnih potomcev, ima na prodaj: **Graščina Turjak (Dolenjsko).** 66

Plemenskega mrjaščka

12 tednov starega, prodaja po 10 Din za kg. **Fr. Korun, St. Peter v Savinjski dolini.** 64

Kupim stiskalnico za seno

bolj majhno, že rabljeno. Ponudbe z navedbo cene in znamke poslati na: **Uprava „Kmetovalca“ št. 61.** 61

Na prodaj mlatilnica in motor 5 k. s.

Prvovrstno, malo rabljeno, radi dolga po izredno nizki ceni na prodaj. Naslov se izve pri **Upravi „Kmetovalca“** pod št. 62. 62

Služkinja

začetnica, okoli 20 let stara, poštena in zdrava (prednost ima sirota brez domotožja), se sprejme v dobro stalno za-sebno službo v Ljubljani. Pismo je poslati takoj na: **Uprava „Kmetovalca“** v Ljubljani, Novi trg 3, in priložiti sliko in priporočilo gospoda župnika o poštenosti. 65

Špargljeve sadike

najboljših vrst ima naprodaj **Mihael Kovačič, Sv. Peter pri Mariboru.** 59

Umetno valjenje

v centrali za umetno valjenje **K. D. „Niko“**. Poljane, poleg tovarne „Štara“, pošta **St. Vid** pri Ljubljani proti mali od-škodnini (plačilo tudi s kmetijskimi pridelki). 6

Ekonom-oskrbnik

izvežban v vseh kmetijskih panogah, išče službo za takol. Dopise na **Upravo „Kmetovalca“** pod št. 8. 8

Seno, otavo in lucerno,

najboljše kakovosti ima na prodaj: **M. Goll v Dravogradu.** 67

Oglasujte v Kmetovalcu!

KMETOVALEC

št. 6.

V Ljubljani, 15. aprila 1934.

Leto 51.

Takojšnja poravnava kmetских dolgov.

Štefan Sušec.

V 1. številki „Kmetovalca“ dne 15. januarja 1934. je podrobno obrazložen način, kako se morajo izračunavati posamezni letni obroki, ki jih morajo plačevati kmetje po uredbi o zaščiti kmetov, ako se hočejo izogniti eksekutivnemu postopku.

Razen obročnih zneskov ne smejo denarni zavodi in privatne osebe kot upniki zahtevati nikakoršnih drugih plačil ali obresti kakor tudi nobenih drugih stroškov, ker sicer zagrešijo prestopke, ki se kaznuje po kazenskem zakoniku z zaporom do 6 mesecev in v denarju do 10.000 Din. Teh v uredbi določenih obrokov pa se morajo kmetje tudi držati, ker drugače, ako zaostanejo s plačilom 3 letnih obrokov, izgube pravico do zaščite: denarni zavodi, odnosno privatni upniki pa dobe pravico, da smejo izterjati po eksekutivni poti ves dolg naenkrat. Ti obroki so v procentualni izmeri določeni tako, da se danes — odnosno dne 23. novembra 1933 — obstoječi kmetški dolg v znesku 10.000 Din poravna z 12 obročnimi letnimi plačili pri denarnih zavodih s skupnim seštevkom plačanih zneskov 15.400 Din, pri privatnih upnikih pa s skupnim seštevkom zneskov 13.000 Din. Od teh zneskov predstavljata odvišna zneska po 5.400 Din in 3.000 Din skupne obresti 12 let v izmeri 6,02%, oziroma 3,54% letno od dolgovanih zneskov.

To obročno plačevanje dolgov ni obvezno v tem zmislu, da mora vsak kmet odplačati svoj dolg v 12 obrokih, nasprotno, uredba mu izrecno prepušča, da more svoj dolg odplačati tudi v krajšem roku. „V tem primeru se zniža za vsako skrajšano leto preostali znesek dolga za 2%.“ Kako je razumeti to določilo in kako izračunati znesek, ki se naj plača takoj v celoti v svrhu poravnave vsega dolga, tega uredba nikjer ne omenja. Pač pa pooblašča ministra za pravosodje, da pred-

piše v sporazumu z ministrom za kmetijstvo, z ministrom za finance in ministrom za trgovino in industrijo pravilnik za izvrševanje te uredbe. Ta pravilnik, ki do danes še ni izšel, bo moral vsebovati tudi interpretacijo (tolmačenje, razlago) ter določiti način izračunavanja onega zneska, ki je potreben, da se z **enkratnim plačilom poravna ves preostali dolg**. Dokler pa te interpretacije ne izda minister za pravosodje, smo dotlej vezani na besedilo uredbe, ki jo more vsako sodišče in vsak zasebnik logično (miselno) razlagati po svoje.

Pri interpretaciji določila: „se zniža za vsako skrajšano leto preostali znesek dolga za 2%“, moramo naravno izhajati iz vrhovnega načela, ki ga zasleduje uredba. To načelo je, **ščititi kmeta**. Ako imamo to načelo pred očmi, potem moramo priti do sledeče interpretacije, ki se zrcali v nastopnem primeru.

Kmet dolguje, oziroma je dolgoval dne 23. novembra 1933. denarnemu zavodu 10.000 Din. Vprašanje je, koliko mora odšteti denarja danes, ako hoče naenkrat poplačati ves svoj dolg?

Po uredbi mora kmet plačati **prvi obrok dolga** v prvem letu, to je v dobi od 23. novembra 1933. do najkasneje 15. novembra 1934. Torej prvi obrok je kmet dolžan plačati že danes, med tem ko ostalih 11 obrokov še ne. Ako pa vendar hoče plačati še ostale obroke, potem se mu zniža za vsako skrajšano leto preostali znesek dolga za 2%. Tukaj nastane takoi vprašanje, kaj je razumeti pod „preostali znesek dolga“, odnosno iz katere dolgovane osnove (minuenda) se mora tvoriti **preostali znesek dolga**. Naravno in v intencijah (nrizadevanje) zakonodavca je — ki je hotel ščititi kmeta —, da mora osnovo dolga tvoriti **začetni — dejansko obstoječi — dolg**, to je 10.000 Din in ne **seštevke vseh** izračunanih 12 obrokov, ki znaša 15.400 Din. Ako bi se hotelo, da tvori seštevke vseh 12 obrokov podlago za izračunanie „preostalega zneska dolga“, potem bi se za 11 skrajšanih let zni-

žal dolg za 22% od 14.800 Din, to je za 3256 Din. Potemtakem bi moral kmet, ako hoče takoj poravnati svoj dolg v znesku 10.000, plačati 12.144 Din, torej za 2144 Din več, nego znaša dejansko obstoječi dolg. Da je ta interpretacija nesmiselna in da ne more v nobenem primeru držati, je pač evidentno (razvidno, razumljivo). Preostane edino le razlaga, da je treba od začetnega — dne 23. novembra 1933. obstoječega — dolga odšteti v plačilo zapadli prvi obrok (— ki se ne more smatrati za obresti —) in od preostalega zneska izračunati za 11 skrajšanih let 22% od 9400 Din (to je 10.000 Din manj 1. obrok v znesku 600 Din), kar znaša 2068 Din. Pri tem se predpostavlja, da v znesku 1. obroka ni zapadenih nohenih obresti. Znesek 2068 Din torej lahko kmet odtegne od svojega dolga in poravna svoj danes obstoječi dolg v znesku 10.000 dinarjev s plačilom zneska 7932 Din, ako ga najkasneje do 15. novembra 1934. izroči denarnemu zavodu, odnosno položi pri sodišču, če zavod odkloni sprejem.

Ta interpretacija velja seveda samo za primer, ako se hoče v **dobi prvega obroka poravnati** ves obstoječi dolg. Ako se bo pa hotel v **poznejši dobi**, n. pr. v dobi, ko se je dolg že skozi 8 let v obrokih odplačeval, poravnati z enkratnim plačilom ves še tedaj obstoječi dolg, potem se **ne bo smelo od prvotno obstoječega dolga odšteti odplačane obroke v polnih zneskih**, marveč odšteti se bo smelo samo one zneske posameznih obrokov, ki so **dejansko šli na račun odplačila dolga, ne pa tudi onih, ki predstavljajo v posameznih obrokih zapadle obresti**.

V ta namen bo brezdvomno pravosodno ministrstvo izdalo posebno tabelo, odnosno posebna navodila, ki pa danes še niso aktualna (važna).

Kakor je iz navedenega razvidno, si prihranijo kmetje, ki razpolagajo z gotovino, izdatne zneske ne samo na obrestih, temveč tudi na glavnici dolga, ako se poslužijo pravice, ki jo jim nudi uredba o zaščiti kmetov ter po njej poravnajo svoje dolgove v celoti v prvi obročni dobi. Da se bodo tem odtegljajem protivili denarni zavodi, oziroma upniki, je naravno. Toda kmetje morajo vztrajati na svoji pravici, ki jo jim nudi uredba ter v slučaju, da upniki **odklanjajo sprjem po**

uredbi zmanjšanega dolžnega zneska, položiti tega pri sreskem (okrajnem) sodišču.

Statistika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo o prijavljenih in odjavljenih obrtih v l. 1933. in njen odnos do kmetijstva.

Ing. B. Ferlinec.

(Nadaljevanje in konec.)

Ako je to navaden proces (razvoj) ozdravljenja gospodarstva, ki hoče zopetno vpostavitv pravega razvoja med temeljno kmetijsko - gospodarsko proizvodnjo in plačilno sposobnostjo konzumentov, ki zahteva zmanjšanje režijskih stroškov posredovalne trgovine kot pomožne panoge temeljne produkcije, nimamo kmetovalci iz gospodarskega stališča nič proti temu. Pričakujemo namreč, da bodo maloštevilnejši, toda večji trgovski obrati, ki brez posredovanja prodajajo svoje pridelke konzumentom, nakupovali svoje potrebščine neposredno pri kmetu, kvečjemu še morda samo s posredovanjem enega samega nakupovalca. Režija se bo tako zmanjšala, in pri enakih prodajnih cenah za konzumente bo mogel kmetovalec dobiti višje cene za svoje pridelke. Čim več pa je posredovalcev med kmetom in konzumentom (kupcem), tem bolj morajo padati cene pridelkom in tako se kupna moč konzumenta oslabi, iz česar je razvidno, da mora prej ali slej slediti gospodarska propast kmetskih posestev. Ta način padanja cen mora enkrat že nehati. Naše trgovstvo bo moralo spoznati to dejstvo in spremeniti svoje delo, reorganizirati bo moralo svoje poslovanje, sicer ga bo upravičeno zadel očitek, da se ni zavedalo svoje posredovalne naloge, ki jo ima v sestavu človeške družbe.

Ni pa dovolj, ako spozna to načelo le trgovstvo, spoznati ga morajo naše javne oblasti. Ugotoviti moramo, da je v drugih banovinah bolj razvit čut za zaščito domače proizvodnje in domačega trgovstva, ki edini plačujejo samoupravne davke. Pri nas je še vedno dobrodošel vsak tuji trgovec. Ne vpraša pa se, kje plačuje davke, dotični celo pripomore k padanju cen z uvozom kmetijskih pridelkov. Ta go-

spodarska politika je bila pred leti morda upravičljiva, danes pa je naravnost v vseh pogledih škodljiva. — Posledice gospodarskega propadanja temeljne produkcije se javljajo potem v mržnji in zavisti med stanovi. Kmeti so od nekdanjih kmetov, ki so bili varni in vzdržni, ki so bili žrtvuje svoj delež, da more narod napredovati. Zato pa zahteva, da se mu zagotovi vsaj obstoj, če že drugega ne. Kar ima kmet še konservativnega (iz starih časov), ne opušča rad, danes pa mora še one zahtevke, ki naj bi to konservativnost nadomestili z novimi dobrinami kulture in civilizacije, opuščati in se mora boriti za obstanek. Zaradi tega ima naš kmeti so stan pravico zahtevati, da se gospodarska politika uravnovesi tako, da se uvoženim pridelkom, katere pridelava on sam doma in so ravno tako dobri po kakovosti in jih je po količini še odveč, prepove uvoz v naša konzumna središča.

Pri tej priliki še nekoliko o zadrukah. „Trgovski list“ namreč pripisuje glavno krivdo propasti trgovstva zadrugam, to je kmetijskim nabavljajno-prodajnim zadrugam. Zadržno nabavljanje kmetijskih potrebščin za proizvodnjo, vstevši v to tudi konzumne predmete, odnosno zadržno vnovčevanje kmetijskih pridelkov ni nič drugega, kakor obrambno sredstvo ne proti trgovini sami, ampak proti prekupčevanju. Cilj tega združništva je izvajanje načela: kupovati potrebščine neposredno v velikem po cenah (en gros) na debelo pri producentu in prodajati brez prekupčevanja kmetijske pridelke konzumentu. Pri vsej tej trgovini je edini ta namen, da se izključi malega prekupčevalca, odnosno zmanjša ceno pri prodaji kmetijskih pridelkov. Trgovstvo občuti mogoče res konkurenco teh zadrug, prav pa ni in tudi resnično ni, da imajo zadruge kakšne davčne ali druge olajšave. Vzroka noče trgovstvo spoznati in ta je: **škodljivost prekupčevanja**. Mislim, da ni na svetu narodnega gospodarja, ki bi ne odobral delovanje teh zadrug, saj se z njihovim delovanjem zmanjšujejo le pridelovalni stroški. Ako se torej hoče tem zadrugam, ki, kakor je znano, ne uporabljajo svojega poslovanja niti za kupičenje premoženja niti za delitev dobička, otežkočiti delovanje z ukinjenjem nekaterih malenkostnih ugodnosti, ali ni to pogrešena gospodarska politika? Ali ni značilno za današnjo

zmedo neuravnovešenih teženj, da so podali to zahtevo baš trgovski krogi, torej oni, ki bi morali imeti največji interes na tem, da pride predstavnik temeljne produkcije do blagostanja, od katerega zavisi tudi njihovo blagostanje?

Pregled nazadovanja obrti govori sam zase dovolj jasno in je neposredna zveza z razmerami v kmetijstvu tudi očita. Iz skušenj vemo, da naš kmet rad investira in da je dovzeten za vse tehnične novosti. Zlasti dokazuje to dejstvo anketa „Privilegirane agrarne banke“ iz leta 1932., ki navaja za vzrok zadolžitve kmetijskih obratov v Dravski banovini ravno investicije in mu pripisuje krivdo za 23% zadolžitve, med tem ko znaša ta odstotek v Savski banovini le 6,64%. Ta težnja našega kmeta, da svoje gospodarstvo čim boljše in praktičnejše uredi, je istočasno izraz njegove civilizacije in zelo je verjetno, da kmet le zelo nerad zanemari svoje gospodarstvo v tem pogledu. Kakor hitro pa bo nastopil čas ugodnejših gospodarskih razmer, bo izvršil takoj vsa popravila in mislil bo na nove izpolnitve inventarja in nepremičnin, kar bo zaposlilo zopet obrtniške obrate.

Statistika Zbornice za TOI je res porazna za naše gospodarstvo, še poraznejša bi bila, če bi se ta slika dopolnila s statistiko kmetijskih gospodarstev. 2666 trgovskih in obrtniških obratov manj v enem letu pomeni vsaj ravnolično manj davkoplačevalcev, predvsem pa socialno propadanje nešteti rodov in samostojnih poklicev. Res, obžalovanja je vredna dedščina povojne miselnosti in lahkomišelnosti. To danes ni le vprašanje državne blagajne, temveč tudi resen opomin, da propadanje narodne življenjske možnosti močno napreduje.

Popolnoma zgrešeno pa bi bilo, če bi se pričakovalo ozdravljenje našega gospodarstva od nekakega enostranskega pospeševanja naše obrti in trgovine. Ozdravljenje bo šele takrat nastopilo, ko se bo dvignila kupna moč našega najštevilnejšega konzumenta in davkoplačevalca, to je kmeta. Urediti je treba najprej, da postane temeljna produkcija dobičkonosna in potem bodo kmalu oživele tudi pomožne panoge te produkcije, kot so trgovina in obrt. Nemogoč in nesmiseln pa je obraten slučaj. Koristili pa tudi ne bodo nobeni pozivi na davčno upravo, da bi

otežkočila delovanje kmetijskega nabavljalnega in prodajnega zadrugarstva. Zadrugarstvo se zaveda svojega poslanstva v kmetijski produkciji in načrtane poti ne bo zapustilo niti takrat, ko kmetijstvu ne bo več tako nujno potrebno kot ravno sedaj v času največje stiske. O tem si je kmetijstvo že na jasnem in zato si mora urediti svojo kupno in prodajno združeno organizacijo brez mržnje in sovraštva do drugih stanov in le kot nujno samoobrambo, ki mu je bila vsiljena.

Poljedelstvo in travništvo.

Proč s plevelom v jarih žitih!

Ing. J. Teržan.

Plevel v jarih žitih, posebno **divja repica** in **gorčica**, je oni neznosni plevel, ki se vsako leto pojavlja in čestokrat tako zapleveli polja, da se skoraj ne da razločevati, kaj je bilo zasejano: žito ali plevel.

kilogramov neoljenega apnenega dušika. Trositi moramo zgodaj zjutraj, ko je rosa in ko zgleda, da bo lep, solnčen dan. Neoljeni dušik pade namreč na mlad, širok list plevela, ki se širi po tleh. Ako je list rosen, potem ga apneni dušik razje in uniči v par urah. Če na to prisije vroče solnce, ki povzroči močnejše izhlapevanje, umre list kmalu radi opeklina in se posuši. Žitom ne škoduje neoljeni dušik. To pa zaradi tega, ker stoji žito navpično pokonci in so listi prevlečeni z voščeno prevlakom, kar preprečuje, da ne ostane neoljeni dušik na listih žita in zaradi tega ne more učinkovati tako, kot na širokih, hrapavih listih plevela, ki se širijo vodoravno po tleh.

Razen tega, da uničujemo z neoljenim apnenim dušikom plevel, dovajamo posevom tudi dušično hrano, kar povzroči, da se posev bujno razvija in s tem zaduši ostali plevel, ki bi slučajno še ostal. Pri uničevanju plevela z neoljenim apnenim dušikom moramo paziti:

Slika 28. Vpliv neoljenega apnenega dušika pri zatiranju plevela.

Te nadloge se lahko rešimo. Sedaj aprila meseca, oziroma v začetku maja zatremo ta plevel v ovsu na ta-le način: ko razvija repica svoj četrti list, torej v prvi mladosti, jo zatremo prav lahko in z velikim uspehom z **neoljenim** apnenim dušikom. Trositi moramo enakomerno po celem posevu. Na 1 kat. jutru rabimo 80

1. da trosimo pravočasno, ko je plevel še nežen in mlad;

2. da trosimo zgodaj zjutraj, ko je plevel rosen in se obeta lep in solnčen dan.

Priobčena slika dokazuje uspehe uničevanja plevela z neoljenim apnenim dušikom.

Krmilna ali kravja pesa.

Ing. P. Simonič.

Naši kmetovalci sejejo po vseh krajih veliko korenja, in sicer največkrat kot podsev v ječmen. Ko požanjejo ječmen, oplevejo strnišče, potem pa oplevejo korenje še enkrat do jeseni. Vsem, ki gojijo korenje na ta način, je dobro znano, kako veliko dela da ta pridelek, in to ravno v poletnem času, ko je drugega dela čez glavo. Pridelek pa je kljub velikemu delu navadno prav pičel. Sicer zemlja ne ostane prazna, gotovo pa je, da bi se dala na drugačen način mnogo bolje izkoristiti. V ječmenovo strnišče lahko sejemo, n. pr. **krmisko zmes** (krmilno mešanico) za zeleno svežo krmo ali pa koruzo za **kisanje**, ki nam mnogo več vrže, kakor korenje in ki zahteva dosti manj dela. Ako pa hočemo pridelati za zimo dosti korenstva, ki je potrebno zlasti za molzno živino, je najbolje, da sejemo v ta namen peso, in sicer samo zase na posebno njivo.

Pesa nam pri količkej izdatnem gnojenju da tako dober pridelek, kakor malokatera druga rastlina. Na 1 ha pridelamo namreč, ako srednje močno pognojimo, 500—600 q (Op. ur. Pridelek je visoko račun. Srednje dober pridelek je okoli 400 q) pese, ako pa ji močno gnojimo in dodamo tudi umetnih gnojil, pa dobimo v ugodnih letih na 1 ha do 1000 q. V 600 q pese je 54 q (9%) prebavnih redilnih snovi. Glede skupne množine prebavnih redilnih snovi, pridelanih na 1 ha, prekaša peso samo dobro uspela koruza za **ensilažo** (kisanje za kisló krmo), dosegla bi jo še lucerna in detelja, vse druge rastline pa v tem oziru daleč zaostajajo. Prav posebna prednost pese pa je, da so njeni pridelki zelo varni, ker ji v pravilno obdelani zemlji suša skoro ne škoduje, še manj pa obilno deževje in ker ji pri nas ne delajo posebne škode niti glivične bolezni niti živalski škodljivci. Zelo ugodna je za molzno živino, ki daje po njej veliko mleka.

Pri nas sadijo peso večinoma v zel-nike, kar je v toliko dobro, ker pride pesa na ta način v močno zagnojeno zemljo, slabo in napačno pa je v toliko, da peso presajajo in s tem rastlino oslabijo. Pesi presajanje močno škoduje, ker se mora v zemlji na novo ukoreniniti in za dalj časa prekiniti rast. Zlasti če po pre-

sajanju ne dežuje pogosto, pesa kljub zalivanju zelo zastane in se je mnogo posuši. Zato skoro redno opazujemo, da je v zrnju sejana pesa — pri enakih ostalih razmerah — jeseni mnogo debelejša, kakor presajena in zato je najbolje, če ji odmerimo poseben kos zemlje, saj niti ni potrebna tako velika površina. Ako računamo za 500 kg težko kravo dnevno 15 kg (največ bi bilo 20 kg), pokrmimo za 5 krav vso zimo, to je 160 dni, 120 q. V ta namen bi bilo treba zasejati $\frac{1}{4}$ ha.

Pesa pri nas skoro povsod dobro uspeva. Posebno dobre pridelke da na srednje težki, pa tudi na težki zemlji, če ta ni močvirna in kislá. Tudi na peščení zemlji še dosti dobro obrodi, če le ni preplitva. Ako je hočemo veliko pridelati, ji moramo dobro zagnojiti. Jako dobro izkorišča hlevski gnoj, ki je najbolje, da ga zaorjemo jeseni. Vendar pa je pesa izmed vseh rastlin še najbolj sposobna, da izkoristi hlevski gnoj, če ga zaorjemo spomladi. Izbornó se ji prilegata gnojnica in strniščnik, ker prav izdatno pospešujeta njeno rast in ne škodujeta s tem, da bi povzročala poleganje. Če s temi domačimi gnojili dobro pognojimo, bomo že lahko dobili prav dober pridelek. Še več pa bomo pridelali, ako dodamo primernih gnojil, ki je zanje pesa jako hvaležna in se zelo močno odziva na hranilne snovi s povečanimi pridelki. Treba pa je umetna gnojila pravilno odbrati in se pri tem ozirati na kakovost zemlje, na prejšnje gnojenje in na prejšnje rastline, da ne bomo po nepotrebnem izdajali denarja. Obširneje o tem tu ni mogoče pisati.

Najboljši čas za setev pese je od srede do konca aprila. Kakor smo zgoraj rekli, je edino pravilno, da sejemo peso v zrnju, kar na njivo, in sicer v vrste, ki so oddaljene med seboj po 50 cm, v vrsti pa rastina od rastline 30—35 cm. Najbolje in najhitreje opravimo to delo s sejnim strojem — če ga imamo — ter porabimo 15—20 kg pese. Ako nimamo stroja, sadimo zrnje v začrtanih (markiranih) vrstah pod motiko kakor fižol, v vsako jamico 3—4 zrna. Kmalu ko pesa ozele in se vrste že dobro vidi, jo plitvo okopljemo, da očistimo zemljo pleva in jo zrahljamo. Tudi jo moramo dosti zgodaj preruvati, da se pregosto skupaj stoječe rastline ne ovirajo v rasti. Razume se, da jo moramo tudi pozneje še po po-

trebi okopavati. (Izdatek za izvirno seme se obilo poplača.)

Le tako sejana in oskrbovana pesa nam povrne delo in stroške. Stare in nedonosne načine kmetovanja, kakor je naša setev korenja, ki nimajo nobene druge dobre strani, kakor da so stari, pa je treba opustiti in jih nadomestiti z umnejšimi in dobičkanosnejšimi.

Preprečevanje bolezni pri krompirju.

Jos. Sustič.

Bolezni krompirja so močno razširjene in povzročajo kmetu veliko škodo. V poštev pridejo zlasti te-le tri bolezni: **plesnoba ali palež** („peronospora“), **počrnjenje in gnitje podzemnega dela stebila ter zvijanje listov**.

Če hočeš krompirjeve bolezni preprečiti in posredno zatirati, se ravnaj po sledečih navodilih:

1. Uporabljal le zanesljivo **zdravo seme**. Glede tega ne zaupaj prodajalcu, temveč se sam prepričaj in preglej že krompirišča po cvetju v tistem kraju, kjer nameravaš kupiti semenski krompir. Če zapaziš na krompirjevici bolezenske znake, ne kupuj dotičnega krompirja za seme.

2. Če v tvojem kraju krompir močno in hitro peša (degenerira), **menjaj seme!** Pri tem pazi, do dobiš za seme po možnosti vedno le krompir **iz ostrejšega podnebja** (navadno višje ležeči kraj) kot je tvoje. Marsikje menjavajo seme vsako tretje, ali celo že vsako drugo leto.

3. **Sadi odporne vrste krompirja**. Sorte „oneidovec“ odnosno „kresnik“ in „rožnik“ so odporne in tudi v drugih ozirih prikladne za naše razmere.

4. Če zapaziš na njivi, da so **od bolezni napadeni le nekateri grmušelj**, izkopaj jih ob zoritvi posebej, da se njihovi gomolji ne zamešajo med zdrav krompir.

5. Za saditev uporabljal, če le mogoče, cele, nerezane gomolje, velike kot debelo kurje jajce. Drobni gomoljčkov ne sadi. Če pa krompir za seme režeš, **reži samo srednje debele gomolje in sicer po dolgem na dva kosa**. — Še boljše je, če jih razpoloviš po črez in uporabljaš za seme

samo zgornjo polovico. Zgornja polovica ima največ in najlepša očesca, spodnja pa le po par slabo razvitih očesc. Zato uporabljal spodnjo polovico gomolja za krmno. Povsem napačno pa je, ako režeš za seme iz gomoljev po več majhnih koščkov s samo 1 do 2 očesi.

6. **Predno narezani krompir sadiš**, ga pokrij z mokrimi izžetimi vrečami ali cunjami in ga **pusti par dni ležati**. Na ranah se stвори mrenica, ki očuva seme pred glivičnimi okužbami v zemlji.

7. Ako gnojiš krompirju z umetnimi gnojili, ne gnoji enostransko! **Upoštevaj tedaj poleg dušika tudi kalij in fosforovo kislino**. Če gnojiš krompirju z običajno količino hlevskega gnoja, uporabljal razen tega **po potrebi še kalijevo** (na 1000 m² ali mernik „posetve“ do 20 kg) in superfosfat (na 1000 m² do 20 kg). **Vedi, da enostransko gnojenje ni dobičkanosno**. Enostransko gnojenje z dušikom vrhutega pospešuje razvoj bolezni.

8. Če sadiš krompir na globoki, težki, **mokrotni zemlji**, ga sadi tako, da **tekó vrste v smeri prevladujočega vetra**. Vetrovi bodo zemljo zračili in sušili ter s tem omejevali preobilno vlažnost, ki pospešuje bolezni. Na primer, če prevladujejo severovzhodni vetrovi, naj tekó vrste od severovzhoda proti jugozapadu.

9. Pri spravljanju krompirja **ne puščaj gnili krompir na njivi**, ker s tem bi se bolezen v zemlji še bolj ukoreninila in razširila. Bolne gomolje na njivi zberi skupaj, jih odstrani in kakorkoli uniči.

10. **Bolno krompirjevico** ne uporabljal za nastiljo in tudi ne za gnoj. Kvečjemu jo lahko kompostiraš. Najbolje pa je, da jo sežgeš.

11. **Gnili krompir** bodisi z njive bodisi iz kleti **ne meči na gnojišče**, ker tako pridejo bolezenske kali z gnojem vred zopet na polja. Gnile gomolje polij z apnom in globoko zakopaj.

12. Shramba (klet) za krompir mora biti suha in zračna. **Vsako leto razkužuj krompirjevo klet**, predno spraviš vanjo krompir. Tlak kleti polij z apnenim beležem in poskropi ž njim tudi stene.

13. **Ne spravljal v klet še moker krompir**. Gomolji naj bodo suhi, ko jih spraviš v shrambo.

14. Priporoča se, natrositi po krompirju, predno pride v klet, prašnato ga-

šeno apno, na primer **po par pesti apna na voz krompirja**, oziroma približno 15 kilogramov apnenega prahu na 10.000 kg krompirja. Kaljivost ne bo trpela zaradi tega.

15. **Krompir v kleti naj ne leži na gojih tleh**, temveč bolje je na preprosti lesi (leseni polici iz remeljnov). Tako bo krožil zrak v kupih tudi od spodaj. S tem se omejuje gnitje. Kupi naj bodo nizki.

16. Krompir v shrambah **večkrat skrbno prebiraj**.

Kultura krompirja na barjanskem svetu.

Ing. Hočevar.

Pod vodstvom kmetijsko-kemičnega preizkuševališča v Ljubljani so izvršili v okrilju „Društva za pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega Barja“ veliko kulturno delo. Poleg številnih poizkusov na travnikih, so napravili tudi kulturne poizkuse za krompir, da se dožene, koliko škroba se lahko pridelja na raznovrstnih zemljah na Ljubljanskem Barju. Poizkuse so izvršili na najslabši in najboljši barjanski zemlji.

Od vseh sedem vrst krompirja se je izkazal oneidovec kot najboljša vrsta. Dasi so dale vse ostale vrste krompirja nekaj več škroba v odstotkih, so pa daleč zaostale na pridelku krompirja in škroba.

Na prav dobrem, premalo osušenem svetu v dobri kulturi je dal oneidovec 13.2% škroba, na pridelku pa 302 q krompirja in 3986 kg škroba. Na slabem, premalo osušenem svetu v prav slabi kulturi pa so pridelali: 11.3% škroba, 184 q krompirja in 2079 kg škroba.

Iz tega primera je razvidno, da so dali poizkusi na kulturi krompirja bogat pridelek, ki ne zaostaja za onimi na mineralni zemlji. Vendar ima krompir na barjanskem svetu manj škroba. Raziskati bi morali torej še pogoje, pod katerimi bi na Ljubljanskem Barju glede na vsebino škroba dosegli najvišje pridelke in najti ono vrsto krompirja, ki bo tem zahtevam odgovarjala.

V Nemčiji se bavi „Društvo za pospeševanje barjanske kulture“ že več let med ostalimi deli tudi s poizkusi raznih vrst krompirja, ker je tudi v Nemčiji velika potreba po krompirju. Imajo čez 2.2 milj. ha barjanske zemlje, zato tudi delujejo razna

društva z vso vztrajnostjo na pospeševanju barjanske kulture.

Društvo izdaja mesečno svoja poročila, v katerih objavljajo vse podatke o izvršenih poizkusih — in teh ni malo — in navodila za pravilno kultiviranje barja.

Iz poročila o izidu petletnih poizkusov na kulturi krompirja v Havelluhu, je razvidno, da je dala najboljša vrsta — Prosentragis — pri originalnem sajenju 367.1 q krompirja, 16.8% škroba, 6167 kg škrobovega pridelka. Ti poizkusi pa še niso končani, temveč se bodo še nadaljevali, ker bo pravilen način kulture krompirja dosežen šele po več letnih poizkusih. Razlika med krompirjem na mineralnem ozemlju znaša glede škroba samo 0.7%. Gnojili so s kalijem, fosforno kislino in dušičnimi gnojili. Ti poizkusi izkazujejo znatno večji odstotek škroba kakor tudi večji pridelek, kakor ga izkazujejo poizkusi na našem Barju.

Med ostalimi poizkusi so tudi dognali, kakšen vpliv ima prepozno gnojenje s kalijem na vsebino krompirja. Če hočemo doseči čim boljše pridelke na barjanski zemlji, moramo gnojiti s 40% kalijem kolikor mogoče že za pedsadež, ako s kalijem polno gnojimo. Ako zakasnimo, izgubimo na škrobu, posebno pri zgodnjih vrstah. Če pa že prepozno gnojimo, moremo to izboljšati z uporabo žveplenokisle kalijske magnezije (patent kali). Ta ne zmanjša vsebine škroba, ako gnojimo ž njim pred sajenjem. Na Holandskem uporabljajo za gnojenje krompirja izključno patent kali.

Na barjanski zemlji, ki ima večinoma že sama dosti apnenca, so dognali, da pomnožimo vsebino škroba, če trosimo z žganim apnom. Pri krompirju pa, ki rad postane krastav, naslednje leto po apnenju krastovost pospešuje.

V splošnem je dognano, da je krompir iz barjanske zemlje enakovreden onemu iz mineralne zemlje, ako ga celo ne prekaša. Rahla in lahka barjanska zemlja daje debele gomolje. Krompir pa, ki ima manj škroba, je bolj pripraven za krompirjevo salato.

Važna za nas je tudi ugotovitev, da ima barjanski krompir veliko vrednost za mineralno zemljo, ako ga presadimo, ker do naša 15—25% večje pridelke od onega, vzgojenega na mineralni zemlji. Ta zamena zabranjuje do gotove meje degene-

riranost krompirja. Kdor poseduje obe vrsti zemlje, mu priporočamo, gojiti krompir na barjanski zemlji in ga nato presaditi na mineralno zemljo.

Poizkusimo ta način tudi na Ljubljanskem Barju, ker so vsi pogoji dani.

Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Škropljenje ali gnojenje sadnega drevja?

I. Gosak.

Malo čuden naslov, kaj ne! In vendar je danes na stotine sadjarjev, ki pričakujejo od škropljenja s karbolnatimi emulzijami naravnost čudeže, to je stalne dobres letine. Res je škropljenje udobnejše: s 5 kg drevesnega karbolineja poškropi izurjen delavec par ducatov dreves in še gospodarja ni treba, da bi bil zraven.

Toda sadjarji, ne zavedate se pa, v kaki zmoti živite, ako mislite, da vas bo škropljenje edino rešilo! Treba je, da smo si na čistem, kaj nam koristi eno, kaj drugo.

Da prav po domače povem: škropljenje je „žehta“ drevesa; s škropljenjem se očisti vsakršna nesnaga kakor perilo v pranju. Očisti se golazni, okužitve po bacilih, slednje sicer samo deloma, ker ni vsako zdravlilo tudi zoper vse bolezni; škropljenje je torej kopelj drevesa, je to, kar čokalo pri živini, pletje na vrtu in njivi.

Za zdravje drevesa je škropljenje torej velikega pomena, kakor je tudi umivanje z milom in pranje z lugom ali sodo pomembno za snago in zdravje človeka.

Toda sadjarji, lačnemu še tako dobra kopelj ne nasiti želodca, ne da novih moči za krepko delo. In naše drevje strada! Na stotisoče imamo posajenih po domovini sadnih dreves, toda zapuščena so ravnotako, kot bor ali bukev v gozdu. Toda od gozdnega drevesa ne pričakujemo sadu, zato je vseeno, če raste naglo ali počasi; drugače pa je s sadnim drevesom. Vsak kmetovalec položi konjem ali volom boljše, krepkejše krme, predno zapreže za vožnjo ali pred plug; dobro ve, da potrebuje živina za energijo (delo) močne hrane, krava za mleko dobre mrve, kokoš za proizvodnjo jajc zadostno množino zrnja. Ali menite, da sadno drevo lahko brez hrane izhaja? Jama, v ka-

teri stoji, je kakor studenec, iz katerega zajemamo vodo; po večji uporabi postane prazen in moramo čakati, da se zopet nateče. Isto je s sadnim drevjem; po vsaki dobri letini se zemlja okrog korenin izprazni, pravimo, da se izčrpa; čim slabša je, tem več let poteče, da se zopet napolni s hrano in omogoči drevesu zarod. Razumen sadjar bo zato prej vsakih par let drevesu gnojil; s tem mu da dovoljno hrane, napravi mu zdrave soke in krepke les, vzbudi rodovitnost pa tudi odpornost proti boleznim. Vsi vemo, da krepkega moža bolezen ne vrže tako hitro na posteljo, kot izstradanega siromaka.

Prvo je in mora ostati gnojenje; le kadar je oboje združeno, smo storili svojo dolžnost in smemo pri drugače pravih pogojih od drevesa pričakovati rodovitnost.

Gnojenje pa ni površno polivanje z enim škaфом gnojnice po neobdelani travnati ruši pod kapom drevesa; to betvice koristi le travi, drevesu pa bo le toliko v korist, kolikor bo prišlo v globino do korenin.

Drevesu je treba okopati kolobar ter mu, ako je že veliko, politi prekopane ruše z 1 hl običajne, z deževnico razredčene gnojnice, ki smo ji dodali $\frac{1}{2}$ kg superfosfata. Potem bodo uspehi na rasti in plodu vidni ne samo za eno, marveč za več let.

Obilno gnojenje z gnojem je seveda še več vredno, zlasti ako se podkopa; toda za gnoj je skoro vedno trda, treba ga je za njive, da bo kruhek. Rekel bi vam še rad katero o umetnem gnoju, toda vem, kako je danes trda za dinarje.

Povem pa lahko, da sem pred par leti s popolnimi umetnimi gnojili dosegel pri damasonkah ne le rodovitnost, marveč tudi takšno zunanjo obliko, da so jih še strokovnjaki imeli za boskopski kosmač.

Cepljenje domačega kostanja za lub po istrskem načinu.

Flego Ant.

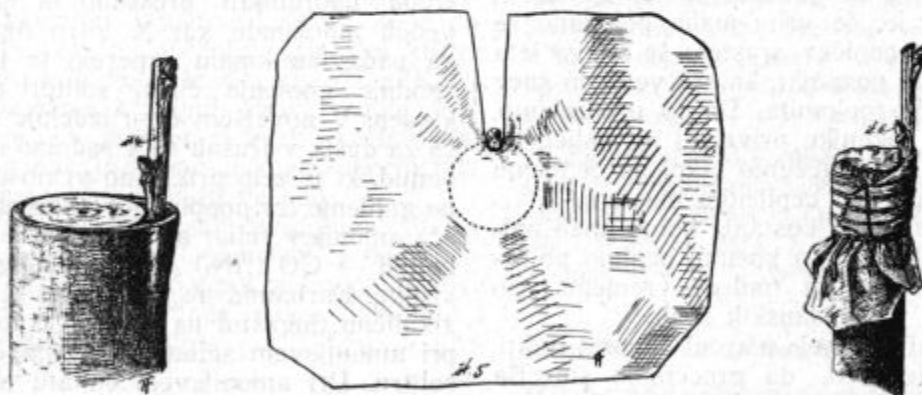
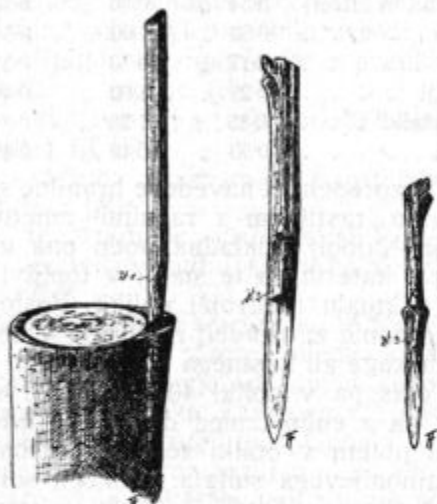
Na vzpodbudo kraljevske banske uprave se bo pri nas še to leto začel v večjem obsegu precepljevati domači kostanj. Ni mogoče prerokovati, kakšen bo uspeh te akcije, vendar lahko pričakujemo, da bo debeloploden kostanj dobro

uspeval in rodil posebno v vinorodnih krajih naše banovine.

Ako želimo, da nambo domač kostanj rodil debelejši sad, ga moramo precepiti s cepiči debeloplodnega kostanja, takozvane marona. Za cepiče uporabimo enoletne poganjke marona. Cepiče narežemo v zimskem času in jih hranimo do upora-

enostavnejši in najhitrejši način cepljenja, ki se ga z uspehom morejo posluževati tudi začetniki, da celo otroci. Ta način cepljenja je udomačen v vzhodni Istri, zato ga imenujem cepljenje po „istrskem načinu“.

Po istrskem načinu cepimo kostanj v času, ko je podlaga v največjem soku, t. j. meseca maja. V ta namen potrebujemo razen običajnega cepilnega orodja še poseben cepilni klin. To pripravo si napravimo iz kosa trdega lesa, ki je dolg približno 15 cm, širok 1 cm in debel 4 do 5 mm. Na gornjem koncu zaokrožimo les, da nam ostri robovi ne ranijo rok pri delu. Drugi konec lesa priostrimo in na eni strani zaokrožimo, kakor je razvidno iz podobe. Na mestu, kjer želimo podlago cepiti, jo ravno odžagamo. Ker še tako dobra žaga raztrga les, moramo nastalo rano gladko obrezati z ostrim nožem — obrezačem. Na obrezani rani in na mestu, kjer je podlaga gladka in brez grč, porinemo med les in lub cepilni klin 2 do 3 cm globoko tako, da zaokrožena stran klina loči lub od lesa. (Glej sliko 1.) Ako se

Sl. 29.

be na hladnem in primerno vlažnem mestu. Najboljše ohranimo cepiče, ako jih zakopljemo v zemljo. V ta namen izkopljemo na osojнем mestu primerno globok jarek. Na položeno izkopano stran tega jarka položimo cepiče, vsakega zase, in jih zasujemo s prstjo do vrha.

Domači kostanj cepimo lahko na različne načine. Uspeh cepljenja je zelo odvisen od načina cepljenja, od spretnosti cepljača itd. Razni načini spomladanskega cepljenja so za neizurjene roke težki, zato je tudi uspeh cepljenja večkrat nezadovoljiv. Ravno zato hočemo opisati naj-

pri tem lub na podlagi deloma raztrga, to cepljenju ne škoduje. Cepilni klin pustimo v rani in med tem narežemo cepič. **Tanjše cepiče, ki v premeru merijo pod 6 mm, pripravimo kakor pri cepljenju za „spajanje“, a debelejšje kakor pri „sedlanju“.** Oboje je razvidno iz slik 2 in 3. Rez na cepiču se naj začne 1—1½ pod očescem. Dolžina rezi naj bo vsaj 5—6 krat daljša od premera cepiča. Na nasprotni strani rane na cepiču, približno ½—1 cm nižje od začetka rezi, je obrezati ves lub do bližine kambija. Opisano delo na cepičih izvršimo z ostrim cepilnim nožem. Ko je

cepič pripravljen, iztrgamo cepilni klin iz podlage in na njegovo mesto vložimo cepi, ki more imeti 2—5 očesc. Na podlagah, ki v premeru merijo 3—4 cm, zadostuje, da vložimo le po en cepi (gl. sl. 4). Na debelejših podlagah, kjer premer meri 4 do 10 cm, je vložiti dva do štiri cepiče. To je potrebno, ker bi v nasprotnem slučaju odmrli del podlage na drugi strani cepiča. Ko je to delo izvršeno, namažemo rano na podlagi in rano na vrhu cepiča s cepilno smolo. Proti slabi cepilni smoli je kostanj zelo občutljiv, zato je najboljši, da uporabimo kot mažo čisti čebelni vosk z dodatkom nekoliko čiste smrekove smole in terpentina. Kmetovalci v Istri ne povežejo cepiče neposredno na podlago. Nad namazano rano na podlagi položijo platneno krpico, katero predhodno na eni strani raztrgajo do polovice. (Glej sliko 5.) Krpica se zgrne čez robove rane in nato poveže z razpoložljivim cenenim in čvrstim vezivom (glej sliko 6). Namesto cepilne smole se kot maža s pridom uporablja tudi zmes ilovice in vode. Da ostane ilovica na rani sveža in da jo dež ne izpere, je potrebno, da ovijemo ilovico z mahom in boljše je, če vrhu maha položimo še krpico. Iz cepičev zrastejo še istega leta zelo močni poganjki, katere veter in sneg prav lahko polomita. Da to preprečimo, moramo poganjke privezati na palice ali locne, ki jih navežemo takoj po cepljenju na podlago pod cepljenim mestom.

Pri cepljenju kostanja bomo imeli najboljše uspehe, ako kostanj cepimo po lepem, mirnem in toplem vremenu, po možnosti v opoldanskih urah.

Da nam začnejo maroni čimprej roditi, je priporočljivo, da precepimo starejša drevesa v krono po splošno znanih pravilih. Ker se kostanj razvija v mogočno drevo (saj rodi povprečno 300 let), moramo cepiti le najlepša drevesa v oddaljenosti 20 m drugo od drugega.

Umetno gnojenje vrtnih rastlin.

Ing. B. Pahor.

(Dalje in konec.)

Zelo temeljito je proučil to gnojenje prof. Wagner v Darmstadt-u v Nemčiji. Njegovi poskusi so obsegali gnojenje najrazličnejših kultur na najraznejše načine. Za umetno gnojenje v vrtu bi po prof. Wagnerju prihajale na 1 ar = 100 m² pri-

bližno naslednje množine rastlinskih hranil v poštev:

	fosforne kisline (P ₂ O ₅):	kalijeve- ga okisa (K ₂ O):	dušika (N):
Sadno drevje . . .	0-50 kg	0-60 kg	0-40 kg
kapusnice . . .	0-85 "	2-00 "	0-80 "
gomoljate rast. stročnice	0-50 "	0-80 "	0-30 "
(grah in fižol)	0-34 "	0-80 "	0-20 "
čebula	0-50 "	1-00 "	0-60 "
salata	0-17 "	0-40 "	0-30 "
šparglji	0-25 "	1-00 "	0-46 "
paradižniki . . .	0-85 "	1-20 "	0-80 "
jagode	0-50 "	0-40 "	0-40 "

V razpredelnici navedene hranilne snovi damo rastlinam z raznimi umetnimi gnojili. Najbolj prikladna bodo ona gnojila, pri katerih so te snovi v topljivi ali vsaj v kmalu razkrojni obliki. Fosforno kislino damo zategadelj rastlinam v obliki rudninskega ali kostnega superfosfata, kalijev oksid pa v obliki 40% kalijeve soli, dušik pa z enim izmed dušičnatih gnojil, bodisi potem v obliki sečnine (karbamida), amonijevega sulfata, čilskega solitra bodisi apnenega dušika. Čilski soliter je treba uporabljati previdno in lahko v večjih množinah, ker je hitro topljiv in ga padavine kmalu izperejo iz tal. Za zgodnje gnojenje čilski soliter ni prikladen. V novjšem času izdeluje tvornica za dušik v Rušah 40% sečnino ali karbamid, ki je zelo prikladno vrtno in lončno gnojenje ter popolnoma lahko nadomešča amonijev sulfat ali čilski soliter. Karbamid — CO (HN₂) — je amid ogljikove kisline. Karbamid ne deluje niti kislo niti alkalično (lugasto) na tla kot je to slučaj pri amonijevem sulfatu, oziroma čilskem solitru. Pri amonijevem sulfatu porabijo rastline v glavnem dušik, med tem ko ostane žveplovega kislina v tleh. Obratno pa je pri čilskem solitru, kjer rastline asimilirajo (usvajajo) dušik solitrove kisline in puste natrij v tleh, ter s tem tla alkalijsko. Razkroj karbamida v tleh je torej popoln, t. j. brez vsakega rudninskega ostanka. Pri tem razkroju se razvije kot končni razkrojni proizvod ogljikova kislina, ki blagodejno vpliva na lastnosti tal in amonijak, ki prihaja rastlinam kot dušičnata gnojilna snov v dobro.

Iz množin hranilnih snovi, ki so navedene v razpredelnici, si lahko vsakdo preračuna potrebne množine umetnih gnojil za gnojenje k posameznim rastlinskim

vrstam. Račun je silno enostaven in ga bo z lahkoto zadel vsakdo. Potrebno je le paziti na odstotnost hranilnih snovi pri posameznih gnojilih. Apno se ni upoštevalo, čeravno apna ponekod primanjkuje. To pa iz razloga, ker se mora z apnom gnojiti posebej in najboljše že v jeseni.

Pri nas so v prometu, poleg drugih, v glavnem naslednja umetna gnojila s sledečimi odstotki hranilnih snovi:

Rudninski superfosfat s približno 16% fosforne kisline (P_2O_5);

kalijevega sol s približno 40% kalijevega okisa (K_2O);

sečnina (karbamid) s približno 46% dušika (N);

apneni dušik s približno 16% dušika (N); amonijev sulfat s približno 20% dušika (N);

čilski soliter s približno 15% dušika (N).

Vsa tako preračunjena in stehtana gnojila lahko mešamo med seboj razen apnenega dušika, katerega raztrosimo samega nekoliko dni prej. Gnojila se morajo enakomerno raztrositi po celi ploskvi ob mirnem in nevetrovnem vremenu.

Razen teh gnojil si napravimo lahko tudi raztopino, ki je sestavljena iz 15 delov dušika (N), 7 delov fosforne kisline (P_2O_5) in 9 delov kalijevega okisa (K_2O). Te množine hranilnih snovi vsebuje približno: 35 gramov sečnine (karbamida), 44 gramov 16% rudninskega superfosfata, 22 gramov 40% kalijeve soli.

Po stehtanju posameznih gnojil jih dobro zmešamo. Od te mešanice pa raztopimo približno 0,5 g ali polovico noževke konice v 1 litru vode, nakar zalivamo s to raztopino rastlino po malem in previdno.

V trgovini se dobe razni rastlinski hranilni praški ali soli pod različnimi imeni. Kupovanje takih praškov ni priporočljivo, posebno še tedaj ne, če se taka gnojila prodajajo posamezno in pod raznimi izmišljenimi imeni za vse mogoče vrste lepoticnega cvetja, drevja in grmičevja, ker naposled učinkujejo le v glavnem omenjene tri hranilne snovi.

Razno.

II. državni sadni kongres.

V mesecu oktobru tega leta se bo vršil v Sarajevu državni sadni kongres. Na tem kongresu se bo razpravljalo o našem sadjerejstvu. Prireditelji so si vzeli za nalogo, da proučijo vse, kar

je potrebno za dvig našega sadjerejstva. Vprašanja, ki se bodo pretresala, so v glavnem sledeča:

I. Pridelovanje sadja: 1. Vpliv podnebja in zemlje na sadje. Vrste sadja. Tipiziranje in razioniziranje sadnih dreves. 2. Razmnoževanje sadnih dreves: Razni načini cepljenja in njihovi vplivi na plodnost sadnih dreves in zboljšanje kakovosti sadja. 3. Nega sadovnjakov: Gnojenje sadovnjaka; obdelovanje in izkoriščanje zemlje v sadovnjaku; obrezovanje itd. 4. Zaščita sadnega drevja: Bolezni sadja in sadnega drevja, organizacija te borbe. 5. Kako povečati in izboljšati naš sadni pridelek.

II. Predelovanje sadja: 1. Razni načini predelavanja (domača in industrijsko-obrtno-tovarniško): Sušitev, pekmezi, sadno žgane itd. 2. Izkoriščanje nezrelega sadja in sadnih odpadkov. 3. Kako poživiti našo sadno industrijo.

III. Trgovina s sadjem in njegovimi predelavami. 1. Organizacija prodajanja sadja in sadnih predelav doma in v tujini. 2. Sadne zadrage. 3. Kako olajšati in razviti sadno trgovino.

O teh vprašanjih bodo strokovnjaki govorili s stališča svojih skušenj. Ti pogledi iz skušenj bodo merilo za delo. Strokovnjaki in praktični sadjarji, ki bi hoteli iz kakšnega področja zgoraj omenjenih točk predavati, se naj prijavijo na naslov: Srpsko poljoprivredno društvo, Nemanjina ulica št. 15, Beograd. Na ta naslov naj pošljejo tudi naslov svojega predavanja. Predavanja bodo pozneje izšla v knjigi, ki jo bo izdal kongres.

Enodnevni tečaj o zatiranju škodljivcev in boleznih ter o škropljenju sadnega drevja se vrši v soboto, dne 21. aprila t. l. na Banovinski vinarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Vinarstvo in kletarstvo.

Vinogradnikova ureditev obrata in pripomoček za dobro vnovčenje pridelka.

Fr. Gombač.

(Dalje in konec.)

Koder prevladuje pridelovanje rdečega vina, bodisi črnine ali cvička, kot ravno na Dolenjskem in deloma v Beli Krajini ter v brežiškem srezu (Bizeljsko, Sromlje, Pišce itd.), je neobhodno potrebno, da poleg najglavnejše trte „žametne črnine ali kavščine“, sadimo tudi primeren odstotek (10—20%) modre frankinje in portugalke (na 100 trt žam. črnine 10—20 trt mod. frankinje in portugal-

ke), ter skupno sprešamo, odnosno to vino takoj skupaj zmešamo. Ker sta frankinja in portugalka bolj zgodnji sorti, dozorita gotovo prav dobro do splošne trgateve; in ker vsebujeta mnogo manj kisline kot žametna črnina, omilita in zboljšata znatno tako skupno vino.

Sedaj marca-aprila je primeren čas za sajenje cepljenk, a maja-junija bo pa primeren čas za precepljevanje na zeleno in takrat se lahko mnogo zboljša in popravi.

Prevdarni in skrbni vinogradnik mora gledati, da pridela tudi veliko, da lahko bolje krije svoje potrebščine, kajti vinograd je v strogo vinorodnem kraju vendarle še najrentabilnejša gospodarska panoga. S tem pa ni rečeno ali mišljeno, da naj si vinogradnik kolikor možno svoj vinograd zveča. Nasprotno, če je prevelik za njegove obdelovalne razmere, naj ga še skrči, a tega naj potem najskrbnejše obdeluje.

Vsako leto moramo vinograd s hlevskim ali umetnim gnojem rašči in predidoci trgtvi primerno pognojiti, jeseni ali spomladi globoko okopati, pri tem vse rosne korenine, zlasti na cepišču tik stebela odrezati, da se spodnje glavne korenine močnejše razvijejo, trtje moramo nizko vzgajati in trdno na kole (ne previsoko kolje) ali na žico privezati s šparoni ali previjači navzdol, pravočasno škropiti z neprešibko modrogalično mešanico (ne izpod 1%, bolje z 1½%, ako škropimo le 2 do eventualno 3krat). Še pred cvetjem moramo vse trtje omandati, to je odstraniti vse nerodovitne in odvišne zelene poganjke na starem lesu in na šparonih, ter ostale na kole ali na živo rahlo vsaksebi z rafijo ali z vrbo privezati. Slama je šibko vezilo, zato manj uporabna.

V teku poletja moramo vinograd še parkrat opletati ali na rahlo okopati, da se uniči plevel in zrahlja vrhnja zemlja za boljše shlapevanje in lažje požiranje mokrote.

Le od pravilno gojenega vinograda moremo z nekako gotovostjo pričakovati dober vsakoletni grozdni, odnosno vinski pridelek, ki bo sigurno privabil dobrega kupca, vinogradniku pa priboril častno ime od kupca in njegovih gostov.

Trošarina na vino in žganje.

Josip Zabavnik.

Trošarine prost promet z vinom se bliža koncu. Banovine uvajajo zopet trošarino na vino in žganje. V Dravski banovini se je z zadevo bavil banovinski svet v seji dne 12. februarja 1934. Finančni referent je uvedel razpravo z razlago, ki omenja, da je ministrski svet v novembru 1933 izdal uredbo o izvajanju javnih del z namenom, da se omili brezposelnost in omogoči prebivalstvu zaslužek. Ta uredba predvideva tudi ustanovitev banovinskega sklada za javna dela in za njegovo financiranje uvedbo banovinske trošarine na vino in žganje. Razmere silijo k temu, da banovina brez oklevanja uvede trošarino na vino in žganje. Donos trošarine bo znašal predvidoma letno 20 do 22 milijonov dinarjev. Od tega zneska sme banovina porabiti za redni banovinski proračun približno znesek 5.500.000 Din, ostanek pa naj bi se stekal v banovinski sklad za javna dela. Iz teh številk razvidimo, da se bo z znatnim zneskom moglo veliko napraviti za gospodarski napredek banovine. Nadalje navaja referent, da uvedba banovinske trošarine ne bo škodovala ne vinogradniku ne gostilničarju, ker se bo plačevala tik pred neposredno potrošnjo. Banska uprava bo posredovala, da se v uredbi, ki jo bo predpisal minister za finance glede pobiranja banovinskih trošarin, dosledno izvede načelo, da se vrši pobiranje brez nepotrebnih kontrolnih ukrepov pri vinogradnikih, kakor tudi pri prodajalcih vina in žganja. Predvsem je potrebno, da se pri vinogradnikih ne vrši nikaka neposredna kontrola. Z navedenimi ukrepi bo doseženo, da se potrošnja ne bo zmanjšala in da ne bo trpela svobodna trgovina z vinom.

Kr. banska uprava je predlagala trošarino: 1 Din od litra vina, 0.75 Din od litra vinskega mošta in 5 Din od hl stopnje žganja.

Banovinski svet je predlog sprejel in povišal trošarino pri vinskem moštu tudi na 1 Din od litra.

V teku razprave se je edini član banovinskega sveta Krulej izrekel proti trošarini, Bajuk je bil za znižanje na 0.50 Din, Pikel pa za znižanje na 0.75 Din pri vinu in na 0.50 Din pri vinskem moštu.

Zvišanje trošarine na vinski mošt od 0.75 na 1 Din je predlagal član banovinskega sveta Babnik. Kakor že omenjeno, je njegov predlog obveljal.

Izvršeni Kruleja in redkih drugih članov banovinskega sveta ne pozna nobeden težavnega položaja vinogradnikov v Dravski banovini, ki bo v bodoče spet dobival za svoj proizvod manje, kakor znaša trošarina. K banovinski trošarini moramo prišteti še občinsko trošarino 1 do 1.50 Din, kar bo znašalo skupaj 2 do 2.50 Din od litra, za vinski mošt pa bodo kupci spet ponujali kakor zadnja leta od 80 par do največ 2.50 Din za liter. Ni nam znano, da bi še kateri proizvod bil tako močno obremenjen z dajatvami kot vino.

Vinogradnik si je sam kriv, da mu režejo drugi kruh, ker ni dovolj organiziran in temu odgovarjajoče tudi v banovinskem svetu, kakor vidimo, ni dovolj močno zastopan.

Na kr. bansko upravo v Ljubljani apeliramo, da vsaj s sklado za javna dela, v katerega se bo stekala v pretežni večini trošarina na vino, načrtno gospodari, predvsem v prid vinogradnikom. Omenimo samo ceste, ki so v vinorodnih krajih skrajno zanemarjene, toda za uspešno delovanje bodočih vinarskih zadrug nujno potrebne. Iz tega sklada naj se ustanavljajo v posameznih vinskih okoliših tudi velike vinarske zadruge, brez katerih ni bodočnosti za naše vinogradništvo.

Razno.

Banovinska trošarina na vino v Dalmaciji.

Banovinski svet Primorske banovine v Splitu je na seji 17. marca 1934. razpravljal o trošarini na vino in žganje. Sklenil je, da se plača trošarina za domače vino 50 par od litra, za tuje 2 Din od litra, za domača fina vina 2 Din, a za tuja 6 Din od litra. Za domače žganje 5 Din od hl stopnje, a za tuje žganje 10 Din od hl stopnje. O vinskem moštu ni govora, je torej trošarine prost.

Potrebno je, ker interesi našega vinarstva to odločno zahtevajo, da banovinski svet Dravske banovine vprašanje trošarine na vino in žganje ponovno vzame v pretres in spremeni svoj sklep v gornjem zmislu, namreč, da naj se pobira za tuja vina štirikrat višja trošarina.

Vino ni luksuz.

Državni svetnik Willy Börgel, delavski zaupnik hitlerjevskega režima za poresko pokrajino, je izdal proglas na nemško prebivalstvo, katere-

mu priporoča, naj vendar že trezno presoja pomen vina in naj ne vidi v potrošnji tega soka nikake potrate.

Marksistična gobezdavost, pravi proglas, je razupila konzum vina kot luksuz, kot kapitalistično uživanje. Nazor, ki se je zaradi tega razširil, je povzročil, da je konzum vina padel, obenem pa so močno padle vinske cene. Vinarstvo je s tem izgubilo svoj pomen in gospodarsko podlago. Vzrok, da zaslužijo vinarji tako borne plače, ni to, da vinarji slabo delajo, marveč kriva sodba, ki se je vgnezdila v milijonih ljudi, da je vino luksuz.

S tem, pravi proglas, pa nočemo dajati po tuhe pljanstvu. Nemčija popije manj alkohola kakor katerakoli drugih evropskih držav. To se pozna posebno pri vinu. Švedska in Norveška sta deželi, ki ne pridelata niti kapljice vina, vendar pa se v teh dveh deželah popije več vina kakor v Nemčiji.

Živnoreja in mlekarstvo.

Perutninarska selekcijska središča pri zasebnikih in na kmetijskih zavodih.

Lavoslav Gosak.

(Dalje in konec.)

Tu hočem na kratko opisati rejska središča, katera osebno poznam:

1. Najstarejše in najboljše urejeno je **rejsko središče Kuhn-Tausch v Razvanju** pri Mariboru. Tukaj se vodi selekcija štajerske kokoši že od l. 1903. Plemenski material je prav dober. Povprečna teža kokoši gotovo prekaša težo, ki jo predpisuje opis štajerske kokoši. Nesnost je odlična in tudi teža jajc je prav dobra. V tem središču so izpolnjene vse gospodarske zahteve, ki jih stavimo na štajersko kokoš.

2. Za tem sledi po starosti **rejsko središče Twickel, Krčevina** pri Mariboru. Goji bolj jerebičarski tip kokoši. Material je nekoliko lažji in v barvi manj izenačen. Prav dobra pa je nesnost in tudi teža jajc odgovarja. Pri tem središču bi bilo potrebno ali razširiti tekališče — ali pa zmanjšati število kokoši.

3. Kot eno najboljših rejskih središč omenjam nadalje **Glančnikovo na Pragerskem**. Tukaj je bil dosežen tudi rekord v nesnosti štajerske kokoši.

Med starejša središča moramo uvrstiti tudi še **središče Šnuderl in Birtič v Mariboru**. Oba imata prav lep in zelo težek

materijal. Selekcija na nesnost, težo jajc in kokoši se vodi točno in zanesljivo. Od središč zasebnikov omenim še **Jefimovega in dr. Fedrana iz Stične**. Slednji goji štajersko kokoš že več let. Blago izvira iz središča Twickel in farme Herberstein. Nesnost je dobra in tudi teža jajc odgovarja. Tukaj je značilno, da imajo skoraj vsa jajca rjavo lupino. Materijal je srednje težek in v barvi manj izenačen. Podatki glede nesnosti še niso povsem točni.

Središče pri Jefimovu je značilno kmetsko. Preprosta kurnica, suha in dovolj prostorna, toda premalo svetla in zračna. Nesno kontrolo izvaja že tretje leto. Kokoši je prejel iz farme Herberstein. Nesnost srednje dobra, približno 70% kokoši je zneslo čez 140 jajc, najvišja nesnost je bila 182. Teža jajc je prilično povoljna in bo znašala povprečno okrog 56—57 gramov. Kakor pri vseh, ki so dobili plemenske kokoši iz farme Herberstein, je tudi tukaj teža kokoši bolj slaba. Ostalih zasebnih središč osebno ne poznam.

Izmed banovinskih rejskih središč je največ delavnosti pokazala **Kmetijska šola v Rakičanu in Banovinsko veleposestvo v Ponovičah**. To sta tudi edina kmetijska zavoda, ki sodelujeta pri banovinskih akcijah s tem, da dobavljata nekaj plemenskega blaga. Prav lepe kokoši ima tudi **Vinarska šola v Mariboru**. Zadovoljiva je nesnost in tudi teža jajc odgovarja. Kokoši so dovolj težke in lepo izenačene tako po oblikah kakor tudi po barvi. Sploh je to najbolj izenačen dvorec, kolikor sem jih dosedaj videl. Tukaj bi bilo potrebno, da bi se kurjereja razširila vsaj na 50 repov. Temu primerno bi se morala povečati tudi kurnica ali pa napraviti nova, ker je v sedanji komaj prostora za 25 kokoši. Kmetijska šola na Grmu ima okrog 100 kokoši. Materijal je neizenačen tako po barvi kakor tudi po oblikah in teži. Nesnost je srednja. Le malo živali je takih, ki bi odgovarjale v vsakem pogledu.

Najmlajše banovinsko središče je na **Gospodinjki šoli v Mali Loki**. Tudi za to središče je bil dobavljen plemenski materijal iz farme Herberstein. Kokoši so lepe in težke. Selekcija se izvaja vestno in natančno. Oskrba je prav dobra. Vzlic temu je nesnost slaba in tudi teža jajc ne zadovoljuje. Temu je mnogo krivo to, da so

kokoši zaprte, ker so v ograjenem tekalšču. Povsod tam, kjer so kokoši zaprte, ni pravega uspeha; posebno pa velja to za Štajerko. Trditev, da se nesna kontrola ne more izvajati, če niso kokoši v ograjenem prostoru, ne drži. Ograjenega prostora v rejskem središču je potrebno samo toliko, kolikor je to v zvezi s parjenjem, da se med valilno dobo oddvojijo posamezne družine s po enim petelinom in 15—20 kokoši. Tu pridelujemo valilna jajca za lastno uporabo.

Končno omenim še rejsko središče na **Kmetijski šoli v Št. Juriju**. Tukaj so dani vsi pogoji za razmah kurjerejskega središča. Zato bi bilo želeti, da bi se delovanje nekoliko poživelo. Ravno v celjskem srezu bi bilo potrebno, da bi se ustvarile močne postojanke za selekcijo štajerske kokoši, ker je tukaj njena domovina.

Naj bi služile te vrstice v vzpodbudo in kot kažipot kokošjerejcem in pospeševalnim činiteljem.

Pripravimo maslo za poletje!

Franjo Pavlica.

Že par let opazujem, kako primanjkuje v naših letoviščih v času poletne sezone dobrega masla. Vzrok, da nam manjka masla v času, ko bi ga najboljše vnovčili, leži v mali produkciji in slabih ali pravzaprav nikakršnih skladiščih. Da bi mogli obdržati maslo nepokvarjeno toliko časa, kot trdi sir, bi kazalo nekoliko preurediti mlekarjenje pri nekaterih sirarnah. Na korist splošnega mlekarstva bi morali izdelovati manj hlebcev slabega trdega sira in namesto tega pridobiti dobrega masla. Primanjkljaj masla bi končno lahko izravnali tudi z dovozom planinskega masla. Našemu mlekarstvu bi na ta način samo koristili, ker nam ravno planinsko sirarstvo kopiči zaloge manjših hlebcev sira, ki gre zelo težko v promet. Nepravilno je sicer govoriti o spreminjanju mlekarstva v očigled bakter. flore, ki je na planinah najidealnejša, toda praksa, ki se noče spremeniti na boljše, misel po spremembi podpira.

Upajmo, da ne bo šlo naše planšarstvo samo rakovo pot, da se bodo razmere izboljšale, zato govorimo sedaj raje o pripravi in skladiščenju masla v nižavi.

Za daljšo dobo lahko hranimo samo najfinejše „čajno maslo“ v nalašč zato pripravnih skladiščih. Ker pa nimamo za sedaj niti toliko masla, še manje pa primerne skladišča, se pomenimo, kako bi skladiščili pridelek masla, z mescev maja in junija. Ta količina pridobljenega masla na nekaterih mlekarnah bi popolnoma zadostovala potrebi letovišarske sezone mescev julija in avgusta.

Kakšno naj bo torej maslo za skladiščenje?

Za skladiščenje pridobivamo maslo iz sveže eno ali najdalje dvodnevne smetane, ki je prestala predpisano pasteriziranje, hlajenje, ogrevanje, kvašenje s čisto kulturo in izpinjeno pri pravilni toploti.

Prostor, kjer se je smetana pridobila, hranila, izpinila in posoda zato uporabljena morata biti najčistejša. Posebno moramo paziti na prostor v maslarni, da ne pride smetana ali maslo v dotik s skuto. Dalje, da so stene vedno pobeljene, razkužene in suhe.

V maslarno mora prihajati tudi dovolj čistega zraka, da se onemogoči tvorbo plesni. Najnevarnejši škodljivci masla je ravno plesen, katere se je zelo težko ubraniti.

Pravilno izdelano maslo za skladiščenje mora vsebovati čim manjši odstotek vode, biti mora brez vseh snovi, ki bi bile podlaga za rejo plesni, torej ne sme vsebovati ostankov pinjenca.

Pranje in gnetenje masla.

Za pranje masla, ki se mora vršiti po vseh strokovnih predpisih, se uporablja najčistejša voda. Vodo bi morali poslati na preiskavo Higijenskemu zavodu v Ljubljano, kjer se ugotovi, če je dobra za pranje masla. Poleg tega naj bo voda najhladnejša in to po možnosti vsaj par stopinj nižje toplote, kot je pinjevec. Dodajati v vodo navaden led iz ledenic se ne sme, pač pa se poslužimo lahko umetnega ledu ali onega, ki se izdelava s hladilno napravo v lastnem obratu, če je bila voda priznana čista. Tam, kjer ne odgovarja voda v enem ali drugem oziru, jo prekuhavajo in nato shladijo na najnižjo stopinjo.

Kakor pranje, tako mora biti tudi gnetenje masla izvršeno z vso previdnostjo,

da bo imelo predpisan slog, nikdar premehko pa tudi ne pretrdo ali celo drobljivo.

Razno.

Praktični tečaj za molzne nadziralce v Stražišču pri Kranju. Sreski kmetijski odbor kranjski priredi pri živinorejski selekcijski zadrugi v Stražišču pri Kranju celodnevni praktični tečaj za molzne nadziralce in člane rodovniških komisij. Tečaj bo v sredo, dne 25. aprila t. l. Pričelo se bo ob 7.30 uri dopoldne in bo trajal z odmori do večera. Vadili se bodo v vseh poslih in delih, ki jih morajo vršiti molzni nadziralci in člani rodovne komisije. Sestanek tečajnikov bo ob 7.30 uri na dvorišču pri Pavlu Rozmanu v Stražišču. Tečaj je velike važnosti za pravilno podrobno delo pri živinorejskih zadrugah, ker se bodo udeleženci praktično vadili v vsem, kar morajo znati. Zato je potrebno, da se udeležijo brez izjeme vsi molzni nadziralci in vsi člani rodovnih komisij pri živinorejskih zadrugah kranjskega sresa, s katerimi sresko načelstvo sodeluje. Tečajniki iz Selc in Cerkelj naj prinesejo s seboj merilne palice, molzni nadziralci naj prinesejo k tečaju vse molzno-kontrolne pole letošnjega leta, enako tudi vse letošnje prijavnice hlevskih sprememb, vse rodovniške skočne zapisnike ter računske preglednice v svrhu pregleda in pouka. Člani rodovnih komisij pa naj prinesejo vsak zase ocenjevalno knjižico in pripadajoče tabele. Pri tečaju sodelujejo sreski referent kmet. svetnik Sustič, ravnatelj mlekarske šole ing. Šabec ter pomočnik sres. kmet. ref. Martelanc. Tečajniki bodo imeli brezplačno kosilo na račun sreskega kmetijskega odbora. Zastopniki živinorejskih zadrug iz sosednjih srezov bodo dobrodošli kot gostje — opazovalci.

Gozdarstvo.

Kako bi omejili gozdne tatvine?

Ing. Anton Šivic.

Mali posestniki, ki imajo gozdne parcele v najbližji okolici velikih mest in veleindustrijskih krajev, tožijo, da jim večkrat zmanjka v gozdu od njih posekan ležeči les, ukradena so pa tudi drobnejša stoječa debela. Ponekod so potrgani igličastemu drevju in celo po mladih nasadbah zeleni vršiči in veje, ki jih neupravičeni storilci spravijo na trg in prodajo za okrasje. Gozdni posestniki pravijo, da so do tatov brez moči in jih nikakor ne morejo ugnati.

Po mojem mnenju bi mogli te zlorabe preprečiti vestni gozdni čuvaji. Ker pa posameznik ali mala družba posestnikov ne more najeti gozdnega čuvaja in ga tako dobro plačati, da bi mogel vsak dan v službo, je treba prejemke čuvaja razdeliti na večji krog interesentov. To je posebno važno v krajih, kjer bi bilo treba namestiti dva ali več čuvajev vsaj toliko časa, da se močno razpasle tatvine v glavnem zatró. Ogroženi gozdni posestniki naj se v takih primerih poslužijo določb drugega odstavka 5. člena banove „naredbe o potrebi nameščanja zapriseženih gozdnih čuvajev“ (Sl. l. štev. 205, kos 31 iz l. 1933.). Po teh določbah lahko nastavi v krajih, kjer se pogosto pojavljajo tatvine v gozdih, občinski odbor gozdnega čuvaja. To bo sedaj, ko so bile po zakonu o spojitvi občin, občine večinoma povečane, veliko lažje, nego je bilo pred spojitvijo bivših upravnih občin, ki so bile premajhne in zato niso zmogle sredstev, da bi bile postavile čuvaja. Občinski odbor je pooblaščen, da v takih primerih sam nastavi čuvaja in ž njim sklene službeno pogodbo v imenu prizadetih gozdnih posestnikov. Prispevke za čuvajevo plačo razdeli občinska uprava po površini gozdnih posestnikov in se ti prispevki izterjajo, če je potrebno, tudi z eksekucijo po pristojnem upravnem oblastvu.

Člen 5. gori navedene banove naredbe pa predvideva tudi možnost, da se nastavi en gozdni čuvaj za območje več občin. V tem primeru nastavi in sklenejo s čuvajem službeno pogodbo sporazumno vsi občinski odbori istega kraja. Če do sporazuma ne pride, nastavi gozdnega čuvaja in sklene ž njim službeno pogodbo (tudi v imenu gozdnih posestnikov iz sosednih občin) občinski odbor občine, v kateri je večji del gozdnega zemljišča.

Pravnoveljavna postane takšna službena pogodba šele po pravomočnosti sklepa občinskega odbora.

Gospodinjstvo.

Prekajevanje in shranjevanje svinjskega mesa.

Knez—Goričan Ter.

Po 4—6 tednih vzamemo meso iz slanice, ga dobro zbršemo in obesimo v prekajevalnico. Prekajevalnica mora biti ko-

likor mogoče zračna in imeti mora hladen prepih, ker se meso pri vročem dimu kvari.

Da dobimo veliko in dobrega dima, kurimo počasi s smrekovimi in brinjevim vejami ali pa s suhimi trdimi drvimi, z bukovimi, češpljevim ali hruškovimi.

Z mokrimi drvimi ne smemo kuriti, ker se od vlažnega dima meso rado kvari. Ko smo nehali kuriti, prekajevalnico prezračimo, da se meso ohladi, nato zopet zakurimo.

Mali kosi mesa se prekade v 4 dneh, večji v 4 tednih.

Mesa ne smemo preveč prekajevati, da se preveč ne posuši.

Prekajeno meso obesimo na zračen prostor, da se dobro presuši.

Meso lahko shranimo na različne načine. Pri nas je najbolj razširjeno shranjevanje svinjskega mesa v zaseki ali v masti.

Preden meso vložimo v zaseko, ga s krtačo in vročo vodo dobro umijemo. Nato ga položimo in osušimo v peči, iz katere smo vzeli kruh. Meso lahko tudi nekoliko opečemo. Po nekod pa meso le dobro obrišejo in vložijo v zaseko, ne da bi ga opekli. — Oba načina sta dobra. Važno je, da dežo poparimo, s krtačo dobro izdrgnemo ter splahnemo in do suhega zbršemo.

Na dnu deže mora biti zaseka ali mast. Nato pa vlagamo popolnoma ohlajeno meso. Napačno bi bilo, če bi vlagali napol ohlajeno, ker bi se začelo kvariti.

Meso kolikor mogoče tesno vložimo in prostor med posameznimi kosi dobro zatlačimo z mastjo, ker bi se drugače začela mast in meso kvariti.

Ko smo gotovi, zalijemo meso z mastjo in pustimo, da se mast popolnoma strdi. Dežo dobro pokrijemo in shranimo na suhem in hladnem prostoru. Če dežo odpremo in iz nje vzamemo kos mesa, moramo mast in meso dobro stlačiti in pokriti, ker sicer začne plesniti.

Domače salame.

H. P.

Vsaka gospodinja, ki je količkaj spretna, lahko napravi doma prav okusne salame. Imeti mora goveje in svinjsko meso, slanino, sol, soliter in nekaj dišav.

Za eno mero se vzame 20 kg svinjine, 6 kg govedine, 4 kg sveže slanine, 1½ kg drobne soli, 6 dkg zmletega popra, 2 pesti koriandra, eno žlico solitra, en liter mlačne vode, v kateri se je zdrobilo in v krpicí izželo ¼ kg češna.

Ohlajenemu, vležanemu in nenasoljenemu mesu moramo najprej odstraniti vse kite, kožice in mrenice ter ga nato pomešanega s slanino zmleti z mesoreznico, ali pa ga z nošem zrezati prav na drobno. Ko je to delo opravljeno, se pridene najprvo sol, nakar se dobro premeša, potem se doda soliter in navedene dišave s česnovovo vodo in se vsa množina dodobra premeša in prav temeljito pregnete. Nato vzameš čisto oprana, ravna goveja čreva in jih prav tesno natlačiš z mesnim navdom ter s motvozom zavežeš.

Pri napravljanju salam je najvažnejše to, da se jih tesno nadeva in da se jih na več mestih prebode z debelo iglo, da vlaga in zrak izstopita.

Važno je tudi, da se salame dobro odcede in ohlade, zato jih pustimo ležati v hladni shrambi do drugega jutra, nakar jih za dva do tri dni obesimo v dimnico. V dimnico naj prihaja že ohlajen dim in sicer le po dnevu, po noči pa se naj hlade. Ko so se v omenjenih dneh primerno prekadile, jih premestimo v sušilnico ali v podoben prostor, kjer je prepih, da se nadalje suše na zraku. V tem času jih moramo večkrat pregledati, da se prehitro in preveč ne osuše. Ko smo ugotovili, da so dovolj suhe, kar nam bodo povedali izkušeni prsti, jih namažemo z olivnim oljem in česnom ter obesimo v primerno hladno shrambo.

Navedeno razmerje govedine ali svinjine lahko poljubno spremenimo. Če smo zaklali govedo doma, bomo vzeli pretežno množino govedine in le par kg svinjine ter navedeno množino slanine, da ne bodo salame preveč puste. Če je pa prašičjega mesa več pri hiši, bomo pa tega več vzeli, govejega pa, ki ga moramo kupiti, le par kilogramov. Čem več je svinjine, tem okusnejše so.

Pri napravi salam je najvažnejše, da jih delamo iz ohlajenega, vležanega mesa in v hladnem prostoru, sicer se nam kaj rado dogodi, da nekoliko okisajo. Boljše je tudi, da vzamemo za salame meso od starejših živali kakor pa od prav mladih.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 41. V nekem kraju se vrši regulacija vode zaradi osuševanja travnikov, ki leže ob straneh potoka. Določilo se je, da bodo lastniki travnikov tudi prispevali nekaj v denarju k regulaciji. Takega travnika se drži večja parcela njive, do katere ne sega niti ob hudih poplavih voda. Regulacija potoka je komaj na ¼ končana in bo gotova še le čez 2 leti. Moj travnik leži na prostoru, ki še ni reguliran, zadruga pa zahteva že sedaj obresti od denarnega prispevka izza časa pričetka regulacije, dasi travniku ničesar ne koristi dosedanja regulacija. Nadalje zahteva vodna zadruga, da plačam prispevek od njive, ki se drži travnika, kakor tudi od neke gozdne parcele, ki leži ob potoku. Poudarjam, da je bil vedno govor samo o osušenju travnikov, ne pa tudi njiv in gozdov. Prosim pojasnila, ali ima zadruga pravico: 1. zahtevati prispevek za njivo, ki se drži travnika, 2. zahtevati prispevek za gozdno parcelo, ki leži ob potoku, in 3. terjati od prvega dne pričetka regulacije obresti za one prispevke travnikov, ki bodo mogoče šele v 1 letu ali 2 letih regulirani? (B. F. iz M.)

Odgovor: Vodna zadruga mora imeti poseben statut (pravila), ki jih je odobrilo politično (upravno) oblastvo (banska uprava). Iz teh statutov so razvidne vse podrobnosti. Brez teh statutov ni mogoče dati na Vaša vprašanja nobenega stvarnega pojasnila. Obrnite se v tej zadevi na sreskega načelnika. S.

Vprašanje 42. Prevzel sem januarja 1929. posestvo od očeta, ki je mojim bratom določil dediščino v denarju po 10.000 Din. Na račun dote je dobil starejši brat od očeta 4450 Din, tako da mu moram izplačati še ostanek v znesku 5500 dinarjev. Po očetovi smrti sem imel to vsoto brezobrestno skozi leto dni in od 1. maja 1930. se znesek obrestuje po 5 odstotkov. Obresti sem plačal do konca leta 1933. Sedaj zahteva brat izplačilo celega zneska. Prosim za pojasnilo, ali sem z ozirom na uredbo o zaščiti kmetov zavezan plačati bratu naenkrat ves znesek, odnosno ali spada dota pod zaščito ali ne? (H. M. iz ?)

Odgovor: Dota, ki jo mora prevzemnik kmetškega posestva izplačati, tvori dolg, glede katerega ne ustvarja uredba o zaščiti kmetov nobene izjeme. Če Vas je torej prištevati med kmete, niste zavezani izplačati preostalega zneska dote takoj naenkrat. Če pa po prosti volji izplačate takoj ves znesek, imate — po našem mnenju — pravico odtegniti od dolžnega zneska 22% od 5217 dinarjev (to je 5500 Din manj 1. obrok v znesku 333 Din), kar znaša 1147,74 Din. S.

Vprašanje 43. Sem posestnik, trgovec in gostilničar ter dolgujem 24.000 Din na blagu veletrgovcem, ki mi pretijo s tožbo. Meni pa kmetje dolgujejo večje in manjše vsote, ki jih ne morem izterjati. Prosim za pojasnilo: 1. ali se lahko izterjajo vsi kmetjski dolgovci do 500 Din? 2. ali imam kot mali trgovec kakšno zaščito, posebno proti veletrgovcu? 3. Ako mi kmet dolguje in je izposojen denar v nevarnosti, ali ga morem zemljiškoknjižno zavarovati in eventualno na čigave stroške, oziroma ali mi te stroške povrne dolжник? 4. Sem vknjižen na 4 posestvih za 15.000 Din. Ali morem dobiti na te vknjižbe pri kaki banki kakoršnokoli posojilo tako, da bi potem banka terjala moje dolžnike? (C. A. iz N.)

Odgovor: Ad 1. Izterjajo se lahko takoj v celoti, — ker niso pod zaščito, — samo oni kmetjski dolgovci do 500 Din, ki so nastali po 20. oktobru 1933. iz nakupa živeža, obleke in obutve, ako se niso med tem spremenili v menične dolgove, med tem ko so vsi pred tem terminom nastali kmetjski dolgovci — neoziraje se na višino in značaj zadolžitve — zaščiteni in se ne morejo izterjati. Dolgovci, nastali po 20. aprilu 1932. so pa sploh vsi nezaščiteni in se lahko v celoti izterjajo. Ad 2. Mali trgovci kot dolžniki niso zaščiteni do nikogar, torej tudi ne proti veletrgovcu. Ad 3. Ako Vam pripada terjatev do zaščitenega kmeta, imate pravico svojo terjatev zemljiškoknjižno zavarovati, če imate za to podan naslov (titel) za vknjižbo, to je zadolžnico ali kako drugo pravnoveljavno listino z dolžnikovim pristankom za vknjižbo. Stroške za vknjižbo morate, če ni v listini kaj drugega določeno, sami nositi. Dolжник Vam ni zavezan te stroške vrniti naknadno. Ad 4. Svoje vknjižene terjatve lahko po prosti volji „cedirate“ (odstopite) proti primerni odškodnini kakor posojilnici, banki ali tudi privatni osebi, ki razpolaga z gotovino. Z odstopom (cesijo) terjatve preidejo vse pravice, ki pripadajo iz vknjižbe sedaj Vam, na dotično osebo ali banko. Sicer pa predvideva uredba o zaščiti kmetov možnost reeskonta, odnosno lombarda, to je možnost, da morete dobiti pri Narodni banki, Priv. agrarni banki ali pa pri Državni hipotekarni banki — če imate menice ali zadolžnice kmetjskih dolžnikov — posojila do 50% nominalne vrednosti proti plačevanju eskontne obrestne mere, ki znaša 7%. Za povračilo tega posojila ste pa odgovorni sami. S.

Vprašanje 44. Kako naj zasejem lapornato pobočje vinske gorice? (V. R. v Lj.)

Odgovor: Lapornata pobočja naših vinskih goric bi s pridom lahko zasejali z esparzeto za krmo. Glavni pogoj za dobro uspevanje turške

detelje je globoka zemlja, ki ima obilo apna. Sejete lahko čisto ali v mešanici s travo. Samo zase sejete na ha 220 kg neizluščene (v strokih) ali 100 kg izluščene. Priporočam to-le mešanico: 5% turške detelje (26 kg neizluščene) in 15% francoske pahovke (11 kg). Čista dā prvo leto eno košnjo, drugo leto pa dā dve dobri košnji. Kositi je treba tik pred cvetom. S. V.

Vprašanje 45. Prevažal sem vino po naročilu gostilničarja v hudi zimi. V sodih se je napravil srez. Sedaj mi gostilničar sporoča, da je vino pretočil, ko se je stajilo in pravi, da je vino čisto vođeno in da ga ne prevzame. Kaj mi je storiti, da se ubranim škode, ker je vino zmrznilo? (A. K. iz P.)

Odgovor: S tem, da ste prevažali vino v hudem mrazu, ste ga izpostavili veliki nevarnosti. V takih slučajih postane navadno vino motno, ker se izločijo vinski kamen in druge snovi. Ako pade toplota pod -4°C , potem zmrzne v vinu voda v majhne tanke kristale, med tem ko ostanejo alkohol in druge snovi tekoče. Kakor hitro ste opazili, da je vino zmrznilo, bi ga morali polagoma odtaliti, sicer dobi prav slab okus in ni več sposobno za konsum. Včasih se popravijo taka vina kar sama, ako so se polagoma odtalila in dobe zopet normalen okus. V tem slučaju priporočamo, da se mirno z gostilničarjem pogodita, ker je izid morebitne pravde v tem primeru zelo dvomljiv. F. K.

Vprašanje 46. Na planinskem pašniku je polno volka. Kako ga iztrebim? (S. M. Š.)

Odgovor: Po naših planinskih pašnikih je volka vse preveč. Živina ga ne žre. Z zadostnim gnojenjem se volk najhitreje odpravi. Pašnikov nihče ne gnoji in niti kravjeka ne razmeče. To je glavni vzrok tej nadlogi. Najhitreje se iznebite volka (nardus stricta), če ga v jeseni in spomladi požgete, nato pa spomladi, ko prične volk odganjati, potrosite na ha 300 kg neoljenega apnenega dušika in sicer po rosnj ruši. Apneni dušik ga zaduši, obenem pa pognoji. Namesto volka poženejo dobre trave, ki bodo dale odlično pašo najmanje štiri leta. Po tem času bo potrebno zopet ponoviti to gnojenje. V. S.

Vprašanje 47. Zakaj se ne prideluje pri nas več leče in odkod dobivamo lečo na trg? Ali naj bi sejali več leče? (M. Š. v P.)

Odgovor: Žalostno je, da moramo uvažati lečo v našo državo in sicer iz Ogrskega. Od tam jo izvozijo letno okoli 21.300 q. Na Ogrskem jo sejejo zlasti na severu, kjer ni lečarja. Sejejo jo okoli 14.000 oralov. Pridelajo 5 q na ha. Sejejo le debeložrnato lečo, sorto Hellerjevo. — Leča hoče suho in toplo klimo (podnebje). Moča škodi njeni barvi, ki jo zaradi tega spremeni. Najraje

ima lapornato-peščeno zemljo, rahlo seveda. Na težki zemlji ne uspeva. Zemlja mora biti brez plevela. Najbolj raste za krompirjem. Seje se v vrste 20—25 cm, 60—100 kg na ha. Na široko 90—150 kg na ha. Seje se tudi v mešanici z jarko. ($\frac{1}{3}$ leče in $\frac{2}{3}$ jarega ječmena). Daje do 20 q zrnja na ha. V pošteb pr'haja le debeložrnata leča. — Pri nas se leča vedno bolj opušča. Vzrok je v tem, da lečar dela veliko škodo in pa da seme več ne odgovarja. Sejali so večinoma drobnozrnato lečo. Ta pa ne poplača truda in stroškov. — Kulturo leče bi bilo potrebno poživiti. Zlasti naši suhi kraj (Mursko polje, Bela Krajina) bi jo lahko pridelovali vsaj za kritje naše lastne potrebe.

V. S.

Vprašanje 48. Že par let opazujem škodo, ki jo dela na jablanah škodljivec, imenovan sivi sukač. Letos, ko je jedva cvetje začelo poganjati, je vidi škodo, ki jo povzroča. Cvetni popki so rjavo pegasti, zeleni lističi razjedeni, da izgledajo še malo razviti cvetni popki, kot bi jih uničila slana. Razvoj zaradi tega zastaja in koder bo ta škodljivec neovirano dovršil svoj uničujoči posel, bo letošnja sadna letina že zdaj uničena. Gosenice tega škodljivca se najdejo po mnogih sadovnjakih v veliki množini. Marsikatero drevo nima niti enega povsem zdravega popka; skoro vsak popek ima svojo gosenco, ki je zdaj že 3—4 mm dolga. **Kako se sivi sukač razmnožuje in kako ga zatiramo?** (I. L.)

Odgovor: Sivi sukač (*olethreutes variegana*) je 9 mm dolg metulček. Z razpetimi krili je širok 20 mm. Prednja krila so temno sinjasto in rjavo pisana. Končna tretjina ima široke belkaste in svetlosive madeže; v sredini kril se nahajata po dve črni pegi. Gosenica je rjavozelena, glavo potilje, konec zadka in bradavice pa črne. Popolnoma dorasla je 20 mm dolga.

Metulj leta junija do avgusta. Samica znese na posamezne popke različnega sadnega drevja, posebno pa jablane, po eno jajce. Jajca prezimijo. Ko začne popje brsteti, nekako v aprilu, se iz jajca izleže gosnica, ki takoj začne žreti. Zarije se v popek, sprede odganjajoče listke skupaj in razjeda notranjost popka. Ko konča z enim, se preseli na drugega. Na tak način poškoduje ena gosnica po več popkov. Starejše gosenice opredelijo liste na vršičkih in jih ogrizejo. Ob koncu maja se zabubijo na mestu, kjer so dokončale rast. Po preteku kakih 14 dni se iz bube izleže metulj.

Za zatiranje s'vega sukača priporočajo naslednje: pred zimo naj se drevje temeljito namaže z apnenim beležem, še bolje pa s primernim drevesnim karbolinjem. Spomladi uničujemo gosenice pri pritličnem drevju in v malem na ta način,

da jih zmečkamo, pri večjih sadovnjakih in visokem drevju pa s tem, da škropimo s švajnfurtskim zelenilom, in sicer takrat, ko se začnejo popki odpirati. (Švajnfurtsko zelenilo je hud strup, zato je pri uporabi potrebna previdnost. Vsakemu zavojčku mora biti priloženo navodilo za uporabo.) — Metuljčke lovijo na primerno vado, n. pr. na jabolčno čežano.

Pri zatiranju tega, kakor tudi drugih škodljivcev so nam v veliko in brezplačno pomoč ptice pevke. Zato bomo le-le vedno in povsod varovali, saj nam opravijo veliko in koristno delo. **Ing. Z.**

Vprašanje 49. Na breskvah in slivah opazujemo približno 3 mm dolgega temnorjavega hroščka, ki dere po deblu in vejevju okoli 1 mm velike luknjice. **Kako se hrošček razmnožuje? S katerim sredstvom ga zatiramo in ob katerem času?** (I. K. v B.)

Odgovor: Na Vaših breskvah in slivah se nahajajo likarji, to so hroščki, ki razjedajo ličje (spodnja, živa plast lubja). Najbolj navadna sta svetli likar (*eccoptogaster mali*), ki je 3 do 4.4 mm dolg, in grbičavi likar (*eccoptogaster rugulosus*), ki doseže le 1.7—2.2 mm dolžine.

Hroščki letajo od aprila do junija, v toplejših krajih prej, v hladnejših nekaj pozneje. Samica napravi skozi lub luknjico, nato pa po ličju do 10 mm dolg, navadno navpičen rov, v katerem znese do 80 jajčec, razporedivši jih ob obeh straneh rova. Iz jajčec se izležejo ličinke, ki se hranijo z ličjem. Pri tem dela vsaka svoj rov, na koncu rova pa se zabubi. V avgustu se iz bub razvije novi rod hroščev, ki skrbi za novo zalego. Ta da spomladi spet hroščke.

Likarje zatiramo na ta način, da pozimi skrbno odstranimo vse napadene dele drevesa in jih sežgemo. Močno napadena drevesa pa je najbolje, da jih odstranimo vsa, ker s tem še najbolj preprečimo nadaljnjo širjenje škodljivca. Obvarujemo se likarjev, če drevje pravočasno mažemo z mešanico apna in karbolineja, ali z mažo, sestavljeno iz tobačnega izvlečka, goveje krvi, apna in kravjeka. Pripomniti je še, da likarji predvsem napadajo slabotno in zanemarjeno drevje. **Ing. Z.**

Vprašanje 50. Imam kravo dobro molznico v 6. mesecu brejosti, njeno mleko je žarko, se ne kisa in smetana se ne spini? (P. T. iz M.)

Odgovor: Vzrokov, da je mleko žarko in se smetana ne spini, je več, tako n. pr. krma iz mokrih travnikov, visoka brejost krave, bolne mlečne žleze (vnetje vimena) in delovanje nekaterih bakterij. V tem slučaju bo krivda najbrže v obolenosti vimena, zato je najbolje, da preišče kravo živinozdravnik. Pazite nato, da bo mlečna posoda čista in nepokvarjena. **P.**

Vprašanje 51. Moje krave imajo grenko mleko. Krmim jih s poljskim senom in rezanico. **Kaj naj jim dajem, da bodo imele zopet dobro mleko?** (J. B. G. pri Boh. B.)

Odgovor: Da je mleko grenko, je več vzrokov, in sicer: pokvarjena krma, posebno manj vredna slama, grenke pogače, vnetje vimena, gotove vrste bakterije in slaba hrana. Skrbite zato, da bo posoda, v katero spravljate mleko, čista in nepokvarjena, poskusite s spremembo krme, predvsem pa naj živinozdravnik ugotovi, če je v'ne zdravo.

P.

Družbene zadeve in razno.

Družbene vesti.

Vabila

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

1. Čitanje pravilnika, zlasti § 2., 3., 6., 7., 8., 9. in 10.

2. Slučajnosti.

V nedeljo, 29. aprila 1934.:

Dolenja vas pri Ribnici, po sv. maši v šoli; **Podbrezje pri Podnartu**, ob 15. uri v stari šoli; **Šmarjeta pri Nov. mestu**, po prvi sv. maši v šoli v Šmarjeti; **Žalec**, ob pol 15. uri v gostilni g. R. Janiča v Žalcu;

v nedeljo, 13. maja 1934.:

Stari trg ob Kolpi, po drugi sv. maši v šoli; **na binkoštni ponedeljek, 21. maja 1934.:**

Slovenjgradec, ob 10. uri v tajnikovih prostorih.

Razno.

Nj. Vel. kralj Aleksander je blagovolil prevesti pokroviteljstvo XIV. Ljubljanskega mednarodnega vzorčnega velesejma od 30. maja do 10. junija 1934. in jesenskega mednarodnega velesejma „Ljubljana v jeseni“ od 1. do 10. septembra 1934.

Kmetijsko-šolski vestnik.

Ban. Kmet. nadaljevalna šola v Sv. Marjeti niže Ptuja. Dne 11. marca 1934. je imela tukaj Ban. Kmet. nad. šola zaključek dvoletnega tečaja. Oblast sta zastopala sres. šol. nadzornik Jožef Gorup in sres. kmet. ref. Slavko Zorčič. Iz Ormoža je prispel živinozdravnik Joško Nardin. Zbran je bil ves šolski odbor tukajšnje Ban. Kmet. nad. šole, bila sta tudi predstavnika občine in cerkve. Šo'o je uspešno dovršilo 33 fantov, mnogo pa jih ji tudi odpadlo. Fantje so imeli samostojne referate iz kmetijskih panog, ki so jim najbolj ugaja-

le. Poleg teoretičnih predavanj, je šo'a izvrševala razna praktična dela, n. pr. poskusi z umetnimi gnojili, cepljenje in škropljenje sadnega drevja, praktična uporaba občinske mape, kapunjenje itd. Praktično delo se bo nadaljevalo tudi pozneje, kakor bodo pač pokazale potrebe. Šola je bila silno potrebna in zbudila je veliko zanimanje. Dala je podlago, na kateri bodo obiskovalci kot bodoči gospodarji lahko marsikaj ukrenili in spopolnili ter z razumom obdelovali svojo lastno grudo.

Književnost.

Dr. Velimir Stojković, načelnik ministrstva za prosveto, je spisal dve odlični sadjarski knjigi. V prvi knjigi „**Čuvanje svežeg voća i povrća**“ seznajanja čitatelja z vsem, kar je potrebno, da ve on', ki ima opravka s sadjem. Knjiga je razdeljena v dva dela. V prvem delu opisuje priznani strokovnjak v šestih poglavjih plod sadja, njegov postanek, razvoj in dozoretev, dalje kvarenje sadja, način ohranjanja, različne vplive na sadje, da se dalj časa ohrani, pobiranje itd. Drugi del knjige nam govori v posameznih poglavjih o povrtnini. Po splošnem uvodu nas seznajanja o shranjevanju posameznih vrst. Knjigo krasi 79 slik, ki nas nazorno poučujejo o posameznih razmotrivanjih. — Druga knjiga „**Berba i prerada šljiva**“ nam govori o vsem potrebnem, kar je treba vedeti sadjerejcu o slivah. V uvodu dokazuje pisatelj, kolike važnosti je gojenje sliv v našem gospodarstvu, kar velja predvsem za kraje, kjer imajo cele nasade sliv. V poglavjih govori o rasti ploda do njegove zoreitve, kako in kdaj moramo pobirati slive za predelavo in za izvoz, o sušenju, o sušilnicah, o pridelovanju pekmeza, o žganju iz sliv, o raznih načinih predelave sliv (kompot, marmelada itd.), zadnje poglavje pa pisatelj zaključí z razglabljanjem o nedostatku narodnega gospodarstva, o organizaciji proizvodnje in prodaje sliv. S tem v zvezi pa govori tudi o sadjarskih zadrugah. Razmotrivanje o naših zadrugah bo zanimalo vsakega, ki se le malo zanima za naše zadružno življenje. Potrebno bi bilo, da bi si vsak ogledal ti dve knjigi, njihovo vsebino pa prilastil in jo izkoristil. Posebno pa zasluži pozornost vprašanje zadružništva. Knjigo toplo priporočamo vsem našim sadjerejem, vrtnarjem, zadrugam in sploh vsem on'm, ki imajo opravka s sadjem. Knjigi lahko naročite pri: **Srpsko poljoprivredno društvo v Beogradu, Nemanjina ulica 15.** Prva stane 25 Din, druga pa 12 Din.

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — **Izdajatelj za Kmetijsko družbo:** Oton Detela. — **Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani.** — **Odgovoren L. Mikuš.**

Denar naložite najboljše in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNE IN POSOJILNE DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Telefon 2847.

Brzjavi: „Kmetijski dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Za spomladansko škropljenje sadnega drevja proti raznim škodljivcem je priznано najuspešnejše sredstvo

ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

CHEMOTECNA

družba z omej. zavezo

LJUBLJANA, Mestni trg 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

V zalogi pri Kmetijski družbi

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Vabilo

na IX. redni občni zbor Kmetijske Gospodarske Zadruga r. z. z o. z. v Boh. Bistrici, ki se vrši v nedeljo dne 29. aprila 1934. ob 11. uri dopoldne v občinski dvorani v Bistrici s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Čitanje revizijskega poročila o zadnji izvršeni reviziji. 3. Poročilo načelstva. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Odobritev računskega zaključka za leto 1933. 6. Določitev procentov, katere se da članom od blaga kupljenega v letu 1933. 7. Raznoterosti. — V slučaju nesklepčnosti se vrši čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, kateri bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov. — Načelstvo. 63

Vabilo

na šesti redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice r. z. z n. z. Videm-Dobrepolje v nedeljo 22. aprila 1934. ob 13. uri v zadrugnih prostorih. Spored: 1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1933. 5. Volitev načelstva. — Ako ob določeni uri občni zbor ne bo sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število prisotnih članov. Načelstvo. 60

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK, LJUBLJANA

poleg glavnega kolodvora

ustanovljena 1890

odprodaja veliko zalogo grobnih spomenikov po jako znižanih cenah tudi na hranilne knjižice.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebilitv, in omastitev domače, posebno kislavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje

USTANOVLJENA LETA 1828

Kužni katar sramnice.

„... Bissulin je učinkoval pri več kot 100 živalih.“
Veter. D., Deutsche tierärztl. Wschr. 27. Jahrg. Nr. 16.

Odvračevalno postopanje: 4 svečice na eno
žival. Najmanjši tvorniški omot 25 svečic. Nepokvar-
ljivo, brez duha, nedražljivo.

Bissulin se izdaja samo na živinozdravniški
predpis. Knjižice s slikami bolezni brezplačno po-
tom: H. Trommsdorff Chem. Fabrik Aachen.

Zastopnik: „LYKOS“, Mr. K. Vovk, Zagreb,
Jurjevska ul. 8. Telef. 28-81. Vprašajte veterinarja.

Važno za vinogradnike in sadjarje!

Žvepleno-apnena brozga

je na podlagi dosedanjih poskusov ceneno in
izborno sredstvo za škropljenje proti plesni in
škrlupu. — Brozga se danes že splošno upo-
rablja v Švici in Nemčiji.

Dobi se pri

Anton Jurca naslednik **Milko Senčar**

tovarna žveplениh izdelkov v Ptuj.

Ustanovljeno leta 1860.

Izdeluje se tudi: **žvepleni zakad na juti in**
na azbestu. Zaloga žvepla za vinogradnike.

Če hočete, da Vam bo sadno drevje obilen in zdrav sad rodilo,
varujte ga pred drevesnimi škodljivci. Prav skrbno jih zatirajte!

**Krvavo uš na jablanah, kaparje na češpljah,
gosenice, listne uši, lubadarje uničuje, mah
in lišaj zatira, drevesnega raka zdravi**

„RESOL“

sadni karbolinej tvornice Antun Res v Zagrebu.

Zastopnik: Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ulica 22

Najboljšo

Modro galico

izdeluje tovarna

„Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig-Ustje) načinu, ki je
zajamčeno 98—99% in najcenejša, ker se izdeluje
v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod
stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.

Dobavlja

Kmetijska družba v Ljubljani.